

33. ROŠEVI DNEVI 2020

Svet se vrti, a jaz stojim

ZBORNİK IZBRANE PROZE, POEZIJE IN DRAME

33. ROŠEVI DNEVI 2020

Svet se vrti, a jaz stojim

Zbornik izbrane proze, poezije in drame

Celje, marec 2020

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-82

ROŠEVI dnevi (33 ; 2020 ; Celje)

Svet se vrti, a jaz stojim : zbornik izbrane proze, poezije in drame / 33. Roševi dnevi 2020, Celje, marec 2020 ; [uredila Barbara Rigler ; besedila izbrali Janja Vidmar, Damijan Stepančič, Barbara Rigler ; likovni prispevki učenci in učenke Osnovne šole Frana Roša, Celje]. - Celje : Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava : Zveza kulturnih društev, 2020

ISBN 978-961-7010-59-6 (Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti)

1. Gl. stv. nasl. 2. Vidmar, Janja, 1962-
COBISS.SI-ID 304429824

33. ROŠEVI DNEVI 2020

SVET SE VRTI, A JAZ STOJIM

Besedila so izbrali:

Janja Vidmar (1962, Ptuj), ena najvidnejših in najbolj priznanih ter nagrajevanih slovenskih mladinskih pisateljic. Rojena je bila leta 1962 na Ptuj, po gimnaziji je doštudirala slovenski jezik s književnostjo in pedagogiko. Po izobrazbi je profesorica slovenskega jezika in pedagogike. S pisateljevanjem je začela sredi devetdesetih. Je članica Društva slovenskih pisateljev, nekdanja članica upravnega odbora tega društva ter pobudnica nagrade desetnica (nagrado se podeljuje od leta 2004). Kot književnica in scenaristka piše poleg knjig za otroke in mladino tudi scenarije za otroške oddaje, mladinske serije in celovečerne filme. Po njenih knjigah in scenarijih sta bili posneti dve TV nadaljevanki, en TV film, dva celovečerna filma in dve EBU drami. Svoja dela objavlja tudi v revijah in časopisih kot podlistke. Prav tako je tudi urednica nekaterih strokovnih monografij, piše pa tudi za dramski oder in radijske igre. Napisala in objavila blizu 60 monografskih publikacij v slovenskem jeziku. Njena dela so prevedena tudi v hrvaški, srbski, italijanski, nemški in albanski jezik. Večinoma ustvarja družbeno-angažirano literaturo in mladinske problemske romane, piše pa tudi za odrasle.

Damijan Stepančič (1969, Ljubljana), slikar, ilustrator in avtor nemih knjig. Diplomiral je na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Pri ilustraciji si prizadeva, da tako literarni kot tudi likovni del delujeta homogeno in kvalitetno ter tvorita celoto in s tem zadovoljita vse bolj zahtevne mlade bralce. Leta 2006 je sodeloval na Hrvaškem bienalu ilustracije v Zagrebu, prav tako pa je bil vsakokrat izbran tudi na Slovenski bienale v Ljubljani. Čeprav mlad, je za svoja dela prejel pomembne nagrade: 1999 nagrado za izvirne zamisli na Bienalu ilustracije v Ljubljani, 2000 in 2002 Smrekarjevo plaketo na Bienalu ilustracije v Ljubljani, 2003 in 2011 Levstikovo nagrado, 2010 uvrstitev na častno listo IBBY, 2010 Priznanje Hinka Smrekarja, 2011 priznanje zlata hruška kar za dve knjigi (za izvirno literarno in za poučno delo), 2012 nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico. Ilustrator Damijan Stepančič je sooblikoval zasnovo projekta in ustvaril znak za zlato hruško, znak kakovosti otroških in mladinskih knjig, zbranih v Priročniku za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki ga izdaja Pionirska knjižnica – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo in je del Mestne knjižnice Ljubljana.

Barbara Rigler, producentka JSKD za literarno dejavnost in odgovorna urednica revije Mentor

Uvodnik: Janja Vidmar

Ocene nagrajenih besedil: Damijan Stepančič

Naslov zbirke: SVET SE VRTI, A JAZ STOJIM (izbrani naslov je verz pesmi Nočna mora avtorice Lučke Zagrajšek, OŠ Boštanj)

Avtorica logotipa Roševih dni: Tina Pregelj Skrt

Avtor fotografij: Dejan Petrovič

Slika na naslovnici: Val Jerič, 6. a

Izbrane ilustracije: Julija Adamič, 8. a; Blin Cocaj, 7. a; Polina Crimova, 8. b; Melinda Duga, 7. a; Andrea Ježovnik, 8. a; Ana Kalkan, 6. a; Noeli Knafelc, 7. a; Tjan Kobale, 6. a; Klara Kosaber, 8. a; Jakob Krajnc, 8. a; Lanai Les, 6. a; Gloria Plavšič, 6. b; Tia Ržen, 6. a; Danaya Elyne Samba, 6. b; Andrej Šteiner, 8. b; Jure Štuklek, 7. a; Anja Turnšek, 8. a; Ela Uhan, 6. b; Ema Volavšek Kovač, 6. b; Lan Zaveršek, 7. b;

Njihova mentorica je likovna pedagoginja Lijana Klančnik.

Organizacijski odbor:

Nataša Gajšek Ključarič, ravnateljica OŠ Frana Roša, Celje, predsednica

Ljudmila Conradi, soustanoviteljica srečanja, članica

Lucija Hajnšek, knjižničarka na OŠ Frana Roša, članica

Živko Beškovnik, ZKD Celje, član

Sebastjan Volavc, JSKD Ol Celje, član

Barbara Rigler, JSKD, članica

SEZNAM MLADIH LITERATOV, sprejetih v literarno delavnico 33. ROŠEVIH DNI 2020, po abecednem redu

NAGRAJENI AVTORJI:

1. GGSEJM, **Eva Čampa**, mentorica Anita Dernovšek, OŠ Vižmarje-Brod (proza)
2. Iskalci pozornosti, **Nina Gvardjančič**, mentorica dr. Ana Koritnik, OŠ Miklavž na Dravskem polju (proza)
3. Sabljač, **Gasper Klanjšček**, mentorica Sergeja Šorli, OŠ 8 talcev Logatec (proza)
4. Hrepenenje, **Ana Kumperger**, mentorica Valentina Toman Čremožnik, OŠ Šempeter v Savinjski dolini (poezija)
5. S8MB2, **Sara Marinič**, mentorica Katja Jug, OŠ Ivana Cankarja Ljutomer (proza)

ZA LITERARNO DELAVNICO IN OBJAVO V ZBORNIKU SO IZBRANI ŠE:

6. Beka, **Rebeka Cankar**, mentorica Maja Brezovar, OŠ Žiri (proza)
7. Marcus, **Marcus Galli**, mentorica Biljana Petač, OŠ Savsko naselje Ljubljana (proza)
8. Leto 3057, **Filip Gračner**, mentorica dr. Ana Koritnik, OŠ Miklavž na Dravskem polju (proza)
9. Molk, **Eva Grmič**, mentorica Nataša Škorjanc Strnad, OŠ Milana Šuštaršiča, Ljubljana (proza)
10. 900, **Amra Huremović**, mentor Tomaž Repenšek, OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj (proza)
11. Zelenica, **Ana Kren**, mentorica Mojca Andrej, OŠ Prežihovega Voranca Maribor (proza)
12. Za vedno, **Neža Mikic**, mentorica Mateja Hrastnik, OŠ Hudinja, Celje (proza)
13. Zlati rez, **Jona Novak**, mentorica Jasna Ledinek, OŠ Ribnica na Pohorju (drama)
14. 8_RD_2020, **Lea Pavlovec**, mentorica Olga Novak, OŠ Toneta Tomšiča Knežak (proza)
15. Osminka, **Ana Plajnšek**, mentorica Saša Peršoh, OŠ Žetale (poezija)
16. 15_RD_2020, **Blaž Strle**, mentorica Olga Novak, OŠ Toneta Tomšiča Knežak (proza)
17. Telefon, **Zoja Strmšek**, mentorica Sabina Ozmec, OŠ Rače (proza)
18. Labodica, **Ela Velikonja**, mentorica Mojca Andrej, OŠ Prežihovega Voranca Maribor (poezija)
19. L8VB1, **Laura Vrbancič**, mentorica Katja Jug, OŠ Ivana Cankarja Ljutomer (drama)
20. Nočna_mora, **Lučka Zagrajšek**, mentorica Silva Žveglič, OŠ Boštanj (poezija)

UVODNI POZDRAV RAVNATELJICE

V času, v katerem smo vedno bolj obsedeni z nujnostjo po nenehnih spremembah, v času izjemno hitrega tehnološkega napredka, v času, ko se spremembe dogajajo zaradi sprememb samih, je vsaka stalnica tako v našem kot v šolskem življenju še kako pomembna. Z gotovostjo lahko po vsem tem času trdimo, da so Roševi dnevi bili in še vedno ostajajo pomembna stalnica našega šolskega vsakdana.

Veseli me, kadar znate mladi, kljub modernizaciji okrog sebe, svoja razmišljanja, domišljijo, ustvarjalnost in videnje sveta podoživeti skozi svoje oči in ga predajati v pisani besedi.

Vsako leto znova se veselimo vaše kreativnosti, ustvarjalnosti, mladostniške iskrivosti in svobode izražanja v vaših literarnih prispevkih. Literarni natečaj Roševi dnevi pa se ne zaključi zgolj z zadnjo narejeno piko vašega pisanja, obogaten je z literarnimi delavnicami za mlade avtorje in mentorje ter urednike izbranih literarnih glasil. Pestrost mu dajejo tudi vse spremljevalne dejavnosti, poseben čar pa osrednja prireditev s podelitvijo nagrad najboljšim avtorjem.

Pisana beseda ostaja za vedno. Je neminljiva in osmišljiva življenje.

Hvala vsakemu izmed vas, ki skupaj z nami hodi po isti poti in ustvarja skupno sled.

Veselimo se srečanja z vami!

Nataša Gajšek Ključarič, ravnateljica OŠ Frana Roša Celje

UVODNA BESEDA

PRIHODNOST PRED NOSOM

Nekateri verjamejo, da prihodnost navdihuje predvsem vizija, kar sovpada z uvodom iz ene od zmagovalnih zgodb: »Včasih se zgodi človeku, da uzre prihodnost, oko vidi naprej, čeprav podzavestno. Človek to največkrat pozabi, uzrta prihodnost ostane shranjena v njegovem srcu, dokler ne nastopi trenutek, prečudni čas njene osvoboditve.«

Podobe prihodnosti so v svetu odraslih običajno demonizirane. Opisane negativne posledice tehnologije in splošnega napredka v temačnih napovedih izzvenijo v robotiziran kaos umetne inteligence, različnih pandemij, jedrskih vojn, padcev asteroidov, verižnih trkov vesoljskih razbitin in kolonizacije Zemlje. Ali kot slika podobo utišanega sveta prva kitica zmagovalne pesmi: »Le tišina je še ostala in misli grenke, nadvse goreče. Ves svet bo tema obdala, čas življenje kruto za sabo vleče.«

Mladi so izvrstni opazovalci. Njihovemu ostremu očesu ne uide, da je posameznik gradnik družbe in kot tak soodgovoren za njena delovanje in prihodnost. Nemogoče jim je prikriti razmajanost tečajev, s katerih smo sneli svet jutrišnjega dne. Prav tistega, v katerega vstopajo za nami. Bolje od nas razumejo mehanizme za odpravo duhovne recesije, solidarnost in humanejšo družbo. Kajti le na ta način ima prihodnost – prihodnost.

V današnji družbi mentalne lenobe in apatije duha na srečo vsaj mladi še premorejo dovolj kritične presoje. Izpovedujejo osebno angažiranost, ki bi ji morali slediti odrasli (namesto podrejanja povprečju in potrošniški blaznosti).

Prav zato, ker je v informacijski družbi praktično ves svet na dlančniku, me literarno ustvarjanje mladih vedno znova osupne in navduši. V primežu podnebne krize, praznih obljub in kriznih žarišč ima njihova domišljija rušilno moč. Umetnost, družbena pravičnost in negovanje kritične misli odpirajo vrata duhovni širini in kulturnemu preboju. Za vse drugo bodo morali mladi poskrbeti sami. Odpravljati povzročeno škodo. Vrniti planet vsem živim bitjem. Ali kot se glasi zaključna misel v eni od zmagovalnih zgodb: »Morda takrat, ko bo družba začela razmišljati in bo vse skupaj srečala pamet in bodo prav vsi iskalci pozornosti čudežno ozdraveli.«

Zato je branje anonimnih zgodb, dram in pesmi mladih tako navdihujoče. Kajti prihodnost pomeni prepoznavati meja naše resničnosti, ki je vselej tukaj in zdaj.

Naj pohvalim vse sodelujoče: pozorno in natančno sem brala vaše prispevke, ki z lahko dohitevajo hitrost mimodrvečega sveta. In vse, ki vas potrebujemo. Ustvarjajte pogumno še naprej, kajti zaradi zgodb se še čas sem in tja ustavi. Če bi bilo po moje, bi zmagali vsi do zadnjega.

Posebna pohvala velja petim zmagovalnim delom. Nemogoče je bilo določiti absolutnega zmagovalca, predobro ste se odrezali. Izkazane zrelost in izpovedna silovitost, mestoma celo trpkost (beri: kritičnost) bralca kar posrkajo vase. Spremljati ubesedene misli

in občutenja mladih se mi zdi privilegij, saj v sebi nosijo iskrenost, pristnost in življenjsko radost.

Prihodnosti vrnite zgodbe! To je edina prava vrnitev, ko odpovedo vsi drugi glagoli.

Janja Vidmar

Foto: arhiv šole in JSKD

NAGRAJENA BESEDILA

po abecednem redu

NEGOTOVA PRIHODNOST

Včasih se zgodi človeku, da uzre prihodnost, oko vidi naprej, čeprav podzavestno. Človek to največkrat pozabi, uzrta prihodnost ostane shranjena v njegovem srcu, dokler ne nastopi trenutek, prečudni čas njene osvoboditve. Prav gotovo se prihodnost pred očmi prikaže vsakemu, le da morda še ni čas njene obuditve, morda ob najbolj nepričakovanih trenutkih.

Pomlad je počasi prihajala proti koncu, poletje pa je odpiralo nova vrata. Toplina v zraku, opojne vonjave in še ne preveč vroči sončni žarki so božali umirjeno pokrajino. Na nebu se je zrcalil odsev dneva, čistost in svežina sta narekovali, da nič ne more iti narobe. V zraku je bilo čutiti brezskrbnost. Z iskrivim nasmehom in očmi, uprtimi v poletje, se je vračala domov. Doma je samo radostno pozdravila in stekla nazaj ven v svobodo. Ob tako lepem dnevu ni strpela biti obdana s štirimi stenami, ob takih dneh je bila njena edina omejitev večer, ki se je prevesil v noč. Vselej je morala biti doma do teme. Tekla je, tekla proti poletju, proti dnem, polnim same sreče, napolnjenih s tisočnimi dogodivščinami.

Pritekla je do bližnje reke. Opazovala je umirjen tok reke, ki jo je ponesel v rahel dremež. Ko se je zbudila, jo je nekaj močno zbadlo v prsih in zvrtilo se ji je. Takoj je ugotovila, da bi utegnilo nekaj biti hudo narobe. Strah jo je postalo, saj je pomislila na vse možne grozote, ki bi se lahko zgodile. Ampak tako lep dan je kar sam od sebe narekoval, da nič, ampak res nič ne more biti hudo narobe. Z roko je odmahnila to misel, ampak ta je ostala zasidrana globoko v njej sami. Nič hudega sluteč je nadaljevala svoje poležavanje na toplem soncu. Bleščeči se žarki so ji izbrisali vsakršno misel, da je kaj narobe. Počasi se je zvečerilo, zato se je s polno mero brezskrbnosti odpravila domov. S pristnim nasmehom na obrazu je odprla vhodna vrata, ampak doma jo je pričakala novica, ki je za vselej zaznamovala njeno življenje. Prej uzrta prihodnost, tista čudna slutnja, se je nad njo bohotila tukaj in zdaj. Čutila je, da je nekaj narobe, ampak tega ni hotela verjeti, dobila je opozorilne znake, a jim ni želela prisluhniti niti jim ni mogla, preveč boleči so bili. Ampak vse to se je sedaj zgrinjalo nad njo. Dan je postal tako temen in hladen, zapustile so ga vse barve. Od tega dne je ostala samo črnina. Prihodnost je postala tako negotova, dnevi polni sreče in brezskrbnosti pa skoraj nedosegljivi.

Vse skupaj je bilo preveč zanjo, zato je kar odrevenela. Ostala je na mestu in ni se mogla premikati. Novice ni hotela vzeti zares, ni hotela verjeti, da je res, zato jo je za nekaj dni odrivala stran, se pretvarjala, da vse skupaj sploh ni res. Pripravila se je do tega, da je verjela, da so vse samo sanje, najhujša nočna mora in da se bo vse končalo, ko se bo zbudila. S to mislijo je nekako shajala, po nekaj dneh pa jo je resničnost močno udarila. Sprevidela je, da vse skupaj niso samo sanje, ampak kruta in boleča realnost, ki jo je prisilila hitro odrasti. Vsak dan znova je bilo huje in bolečina ji ni dovolila zadihati na

DANAYA ELYNE
SAMBA 6.6

DANAYA ELYNE SAMBA, 6. b

polna pljuča. Svet se je vrtel naprej, njeno življenje pa je ostalo ujeto v trenutku. Živela je iz dneva v dan, nikoli ni vedela, kaj bo prinesel prihodnji dan, bolečina pa kar ni hotela popustiti. Mislila je, da bo nastopil prazen nič, ampak najhuje je bilo, da se je svet vrtel naprej in se je življenje po ustaljenih tirnicah nadaljevalo. Navzven je delovala tako močna, delovala je tako pozitivno, a v resnici je bila to le krinka.

Bila je zlomljena, bolečina je odvezemala delčke nje same. Vedno je drugim dajala spodbudne besede in jim govorila, da bo vse v redu, prisluhnila jim je in jim stala ob strani v stiski. V resnici pa je tudi ona potrebovala, da ji prisluhnejo in jo spodbujajo. Vselej so jo obletavali strahovi in skrbi. Bila je tako utrujena, ampak ponoči sploh ni mogla spati. Izčrpana je bila in dnevi so ji postajali tako zelo dolgi. Izgubila je tisto, kar je imela prej najraje, izgubila je tisto, v čemer je bila prej dobra, počasi se je začela izgubljati. Na nič drugega ni mogla več misliti, postala je le silhueta tistega, kar je včasih bila. V prsih jo je tiščalo, ampak sploh ni mogla več jokati, solze so se posušile. Želela si je pridobiti nazaj občutek sreče in varnosti, hrepenela je po brezskrbni preteklosti, ko je bila bolečina le telesna, utrujenost pa zgolj opozorilo, da je nekaj dobro opravila. Močno jo je bilo strah, skrbi pa je kar niso hotele zapustiti, bolečina se je vztrajno nadaljevala. Le redki so bili trenutki, dnevi, ko je skozi zaveso črnine posijalo sonce. Na takšne dni je lahko spet vsaj približno zadihala in se sprostila, čiste sreče in brezskrbnosti pa ni čutila nikoli, nikoli ni povsem pozabila na vse skupaj. Svet se je začel vrteti hitreje in ni uspela dohajati teka življenja, takrat se je zbrala, se vzela v roke in si rekla, da so potrebne spremembe. Njen svet se je podrl do tal in morala ga je ponovno zgraditi. Spremenila se je in njen svet se je spremenil z njo.

V življenju se vsak dan nizajo različni dogodki, ki nas fizično in duševno spremenijo. Dogodki in trenutki eden za drugim gradijo podobo našega življenja. Vsak dogodek iz tvojega srca trga drobce preteklega tebe in vanj vsaja nove, ki te oblikujejo. Človek je vsak dan drugačen, kot je bil pretekli dan, in drugačen, kot bo prihodnji dan. Zаметki vsakodnevnih novih spoznanj in dogodkov nas oblikujejo in s tem spreminjajo. Nekateri manj pomembni dogodki vate vtisnejo neočitno spremembo, drugi pa nas popolnoma spremenijo. Večinoma imajo ti dogodki globlji čustven pomen. Vsaka sprememba pomeni, da bo nekaj drugače, spremembe omogočajo, da izboljšamo, kar je bilo v preteklosti narobe. Dogodki, ki nas spremenijo, nas razkrivajo.

Vse skupaj je iz nje izvabilo bolj sočutno plat in ugotovila je, da ni sama, tudi drugi ljudje okoli nje so trpeli. Ravno oni so jo napolnili z močjo, pomagala jim je in bolečina se je vsaj malo omilila. Vselej se je spraševala, kaj bi bilo, če bi uzrto prihodnost poslušala in verjela, da je nekaj narobe. Krivila je sebe, ampak je čez čas ugotovila, da v resnici ni nihče kriv. Življenjske preizkušnje so jo zaznamovale, odrasla je. Šele ko je sprejela trpljenje in bolečino ter se soočila z bolečo resničnostjo, je lahko spet zadihala na polna pljuča in takrat so po njenih licih spet stekle solze, ki so jo osvobodile teže skrbi.

Uzrla je prihodnost, a ji ni hotela verjeti. Ampak ta uzrta prihodnost se je osvobodila in jo prikrajšala za brezskrbnost in čisto srečo. Srce ji je vselej zaigralo ob misli na brez-

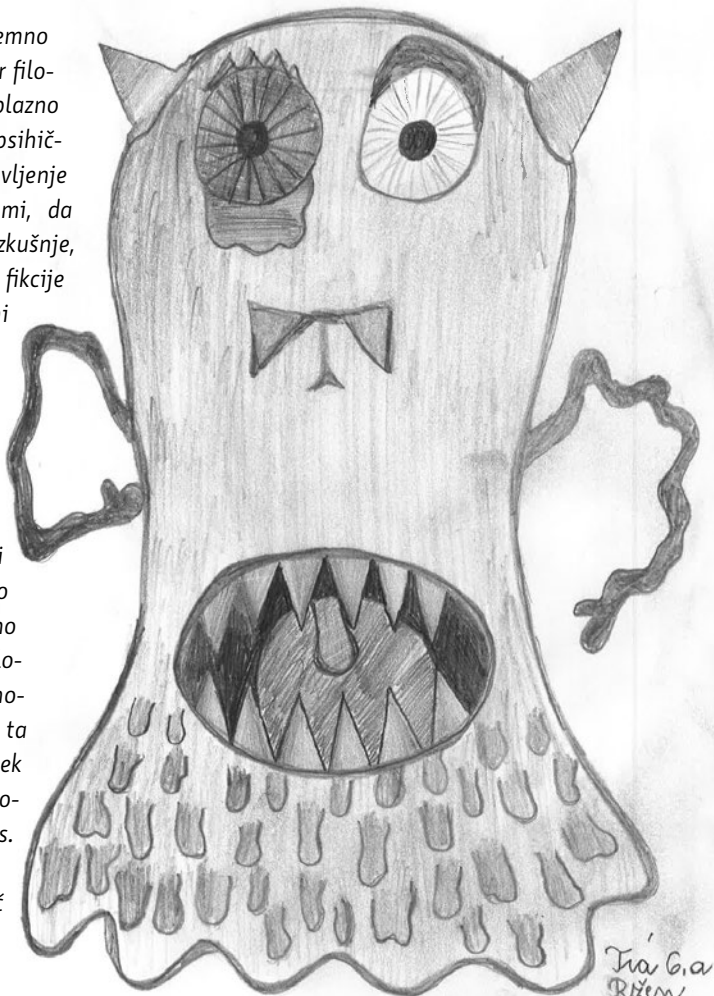

skrbne užitke in srečne spomine preteklosti. Prihodnost je bila negotova, ni vedela, kaj bo prinesel prihodnji dan, ampak je zaradi tega toliko bolj cenila radosti, ki jih je prinašalo življenje. Bolečino si je osmislila s tem, da bo zagotovo enkrat bolje, mogoče ne danes ali jutri, ampak enkrat zagotovo bo. Postala je bolj ponižna. Počasi so sivino začele zapolnjevati barve, veselje se je začelo vračati in svet se je začel vrteti ravno prav hitro. Počasi se je na njen obraz vrnil nasmeh, bolečina pa je postajala bolj znosna.

Ocena besedila:

Besedilo deluje izjemno zrelo, mestoma kar filozofsko in ponuja blazno prepričljiv uvid v psihično in duševno življenje avtorice. Zdi se mi, da brez neke osebne izkušnje, samo na podlagi fikcije ali špekulacije ni možno tako prepričljivo napisati praktično celega poteka zgodbe. Niti ni zgodbe, bolj so to psihična stanja. Dogodki in okoliški svet so omenjeni le bežno in dajejo zelo splošen okvir za opis notranjih stanj. Na ta način se res občutek negotove prihodnosti naseli tudi v nas.

Damijan Stepančič

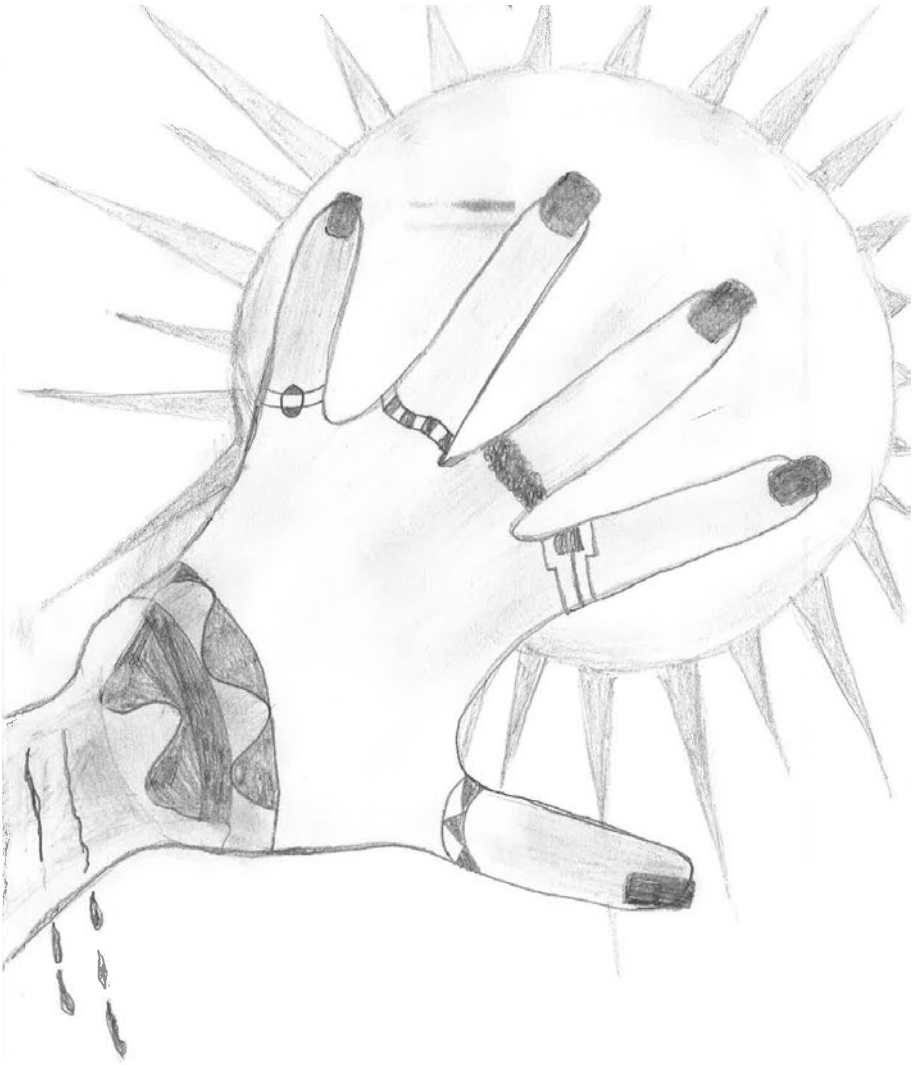

BITI DEPRESIVEN OZIROMA SLEDITI MODI

Pozno je. Ne morem spati, ker imam preveč misli in veliko premalo prostora v možganih. Kaj si predstavljaš, ko pomisliš na besedo depresija? Na jasne sledove samopoškodovanja? Na dekleta s slabimi ocenami, ki za šolo kadijo? Na raztrgane kavbojke in majice z vrtoglaviimi izrezi? Na popularna dekleta, ki se delajo, da jim je vseeno, in brezbržno razkazujejo tisti dve ureznini na zapestju, ki so si ju upale narediti? Potem nimaš pojma o depresiji. Pa saj te ne obsojam. Današnja družba depresijo promovira kot modni trend in sploh ni čudno, da jo vsi povezujejo s popularnimi dekleti. Naj ti na podlagi pogovorov z mnogimi ljudmi malo razjasnim ta pojem.

Depresija je tako imenovana duševna oziroma vedenjska motnja, pojavlja se v večini pri ženskah. Če lahko temu verjamemo. Vsi jo vedno povezujejo s samopoškodovanjem, ker je to vse, kar vidijo v filmih, pri raznih influencerjih in na socialnih medijih. Začeli so celo prodajati majice, potiskane s samomorilskim pismom, uhane, v obliki britvice, kar naj bi promoviralo samopoškodovanje oziroma tako imenovano rezanje. Videla sem primer enajstletne deklice, ki se je »rezala«, ker jo je fant zapustil. Kako je družba lahko dovolila, da pride do tega? Vse je povezano z modo. Trideset let nazaj so raztrgane kavbojke pomenile revščino. Danes jih nosijo vsi. Homoseksualce so vsi prezirali. Danes je že vsak drugi človek drugače usmerjen. Prav tako so bile duševne motnje tabu, danes pa so depresivni že vsi, ne glede na to, če so bili pri zdravniku ali ne. Saj ni z drugačnostjo nič slabega. Ampak veste, kaj se zgodi potem?

Ko se že vsi oblačijo raztrgano, se po navadi ljudje naveličajo, ko so že vsi enakopravni in srečni, potem je vsega tega preveč. Ravnovesje se podre in tako se spet najdejo »popularneži«, ki mislijo, da je »kul« biti depresiven. In tako se začne. Čisto nov modni trend. Vsi se režejo, vsi izgledajo žalostni, nosijo kratke rokave, da ne bi slučajno zgrešili ureznin na zapestjih. Nekaj ljudi pa je vseeno »normalnih«. Smejijo se, izgledajo srečno in vsem dajejo vedeti, da je življenje lepo in da se spleča živeti. Ampak kdo na koncu joče v blazino, da ga ne bi kdo slišal, in si reže boke, da kdo ne bi opazil? Naši »srečneži«! Morda to ne bo povsem jasno, še sploh pa ne odraslim, ki imajo v večini sliko za določene zadeve, ki je nič ne omaja. Pa vendar, če so ljudje depresivni, tega ne kažejo, vsaj ne da bi hoteli. Ne razkazujejo svojih »bojnih ran« in ne govorijo vrstnikom o tem, kako zelo so depresivni. Skrivajo, kar se jim zares dogaja, ker vidijo, kako lažnivi so vsi, ki so »zares« depresivni. Mislijo si: »Hej, morda pa vseeno ni nič narobe z mano. Najbrž je le slab dan. Teden. Mesec. Ah, obdobje, saj bo šlo mimo. Puberteta, hormoni.« Mislijo, da je z njimi vse v redu, svoje občutke prihranijo za blazino v poznih urah noči. In hočejo, da to mislijo tudi drugi. In uganite, zakaj si to želijo. Zato ker so oni edini, ki so spregledali, da je vse skupaj en velik trend. Oni so v resnici samomorilski otroci, ki dajejo vedeti lažnim samomorilskim

ANA KALKAN
6.B

otrokom, da samomor ni rešitev. In če se je glavni igralec nekega filma ubil, še ne pomeni, da bi to moralo postati modni trend. Ker zaradi teh lažnih »depresivcev«, zaradi teh iskalcev pozornosti, si tisti naši »srečneži« ne upajo prositi za pomoč. Ker jih je strah, da jih bodo imeli za nekoga izmed njih. Ker si ne želijo priznati, da imajo oni prave probleme. Ker ne želijo priznati, da si zaslužijo pomoč. Ker ne verjamejo v to. V šoli tolikokrat slišim: »Joj, jaz sem depresivna!« ali pa: »Hočem umreti!« A res? Ali se ti ne zdi, da če bi hotela umreti, bi se že ubila in tega ne bi obešala na velik zvon, predvsem z namenom, da ti kdo ne bi preprečil samomora? In zaradi takih izjav gre vsa pozornost našim »depresivnežem« – iskalcem pozornosti.

V tem zapisu je najbrž veliko več vprašajev kot odgovorov, ker mi ni jasno, kako lahko ljudje tako slepo sledijo modi kot čreda ovc. Nihče ne razmišlja s svojimi možgani in vsi so zaverovani sami vase. Nihče nima odprtih oči za druge. Vsem se po glavi podi le: »Jaz, jaz, jaz!« In kaj počnejo starši? Isto. Le da se jim po glavi motovili: »Moj otrok, moj otrok, moj otrok!« Pa saj so res otroci največji zaklad za vse starše sveta in bi vsi dali življenje za njih, ampak v vsakem primeru bo otrok moral enkrat samostojno zaživeti. Če otrok enkrat doma zajoka zaradi tega, ker noče v šolo, še ne pomeni, da mora k psihologu. Če se enkrat stepe v šoli, ker mu je prijatelj speljal punco, še ne pomeni, da ima vedenjsko motnjo. Veliko vlogo pri »depresivnosti« imajo starši. Prav tako jo imajo pri pravi depresiji. Navadno so navidezno srečni otroci, ki ti ne pustijo blizu, polni najbolj temačnih skrivnosti.

Vse, kar sem napisala, mi je že dolgo divjalo po mislih. Preden pa zaključim, naj razjasnim le še nekaj. Tako kot ni več v modi imeti raztrganih hlač, kot ni več tako moderno biti homoseksualec, tako tudi nekega dne ne bo več moderno biti depresiven. Ampak kljub temu so še vedno »posebneži«, ki nosijo raztrgane hlače, »posebneži«, ki so homoseksualci, in prav tako bodo tisti »srečneži« postali »posebneži« in bodo morda le dobili pomoč. Morda takrat, ko bo družba začela razmišljati in bo vse skupaj srečala pamet in bodo prav vsi iskalci pozornosti čudežno ozdraveli. Novim modnim trendom naproti!

Ocena besedila:

Avtorica, vsaj zdi se mi, da je dekle (imam občutek, da je to pisala ženska roka) ..., z ostrim pogledom in občutkom za opazovanje opisuje svet okoli sebe. Njen predmet obdelave so njeni vrstniki, ki jih preučuje, opazuje in tudi kritično vrednoti. Pa ne gre za kritiziranje, ampak za utemeljena in resnična opazovanja. Seveda si vsi v nekem obdobju želimo pripadati neki skupini in se ne izpostavljati za vsako ceno, ker izpostavljanje pomeni tveganje, da boš predmet posmeha, nerazumevanja kolektiva. Zato se mi zdi, da takšno besedilo lahko napiše samo pogumna oseba.

Damijan Stepančič

BELINA

Nedolgo nazaj je v majhnem stanovanju v zanikrnem blokovskem naselju živel fant Tomas. Živel je skupaj z obupano mamo in očetom pijancem. Tako je bilo vsaj zadnjih pet let. Pred tem je njegov oče še imel svojo službo v sedaj propadlem podjetju. Živeli so v lepi hiši z vrtom. Mama se je še smejala. A podjetje je šlo v stečaj, kopičile so se položnice in oče je začel piti. Nato je šlo samo še navzdol.

Tomas ni bil več majhen otrok. Zrasel je v velikega in močnega fanta. Svojega pijanega očeta bi brez težav podrl na tla, ko se je spravljal nanj in na mamo. A tega si preprosto ni upal storiti. Leta pretepanja so mu v podzavest zasidrala strah pred očetom in niti slučajno mu ni padlo na misel, da bi se mu kdaj zoperstavil. Tako je lahko le tiho prenašal udarce in bil z mislimi pri hribih.

Tomas je oboževal hribe. S svojim stricem je v njih preživel nešteto ur. Od tam je imel nekaj najlepših spominov, kako ga je stric učil osnov alpinizma in plezanja. A tudi to ni trajalo dolgo. Mokra cesta in pijan voznik kombija sta poskrbela, da Tomasov stric ni dočkal tridesetega rojstnega dneva. Njegova smrt je bila za Tomasa hud udarec. Ostale so le gore in bežen spomin na vse tiste vesele ure, ki sta jih preživela skupaj pod zasneženimi vrhovi.

Tomas je ležal v postelji in poslušal. Oče je spet ponorel ter se spravljal na mamo. Zaslišal je žvenket razbitega kozarca ter udarec, ko je mami primazal klofuto. Nato tišina. Slišal se je le pridušen mamin jok. Nato pa je zaslišal težke korake v smeri svoje sobe. Takrat se je pognal kot raketa. Skočil je s postelje ter pograbil težak nahrbtnik, ki ga je pripravil že dan prej, saj je predvidel dogodke tistega večera. Bil je že oblečen v pohodniška oblačila in obut v pohodne čevlje. Skočil je do okna ter ga odprl. Ker je bilo njihovo stanovanje v prvem nadstropju, se je brez večjih težav zavihtel čez polico ter pristal zunaj na ulici. Nato je tekel. Nehal je šele, ko ni več slišal jeznih očetovih klicev, češ naj se vrne, sicer mu bo zavil vrat. A Tomas je vedel, da se bo oče slej kot prej napil ter pozabil na vse. In ko se bo v nedeljo zvečer vrnil, mu bo le vrgel bankovec za pet evrov ter ga z brco nagnal v trgovino po pivo. Tako je bilo že mnogokrat prej.

Ko je udobno sedel na vlaku, si je lahko končno spočil. Odložil je nahrbtnik na sedež zraven sebe ter zaprl oči. Vsebinsko nahrbtnika je predstavljala oprema za zimski vzpon ter hrana za dva dni. Denar za vse skupaj je zaslužil s poletnim delom v skladišču. Ni zaslužil dovolj za vrvi in kline, tako da je plezal brez njih. Čakala ga je dolga vožnja iz mesta, tako da se je odločil, da malo zaspi.

Čez nekaj časa ga je prebudil glas iz zvočnika, da se približujejo postaji. Pograbil je nahrbtnik ter se odpravil proti vratom. Ko se je vlak ustavil, je izstopil ter se podal v temno noč. Hodil je dobri dve uri, dokler ni prišel do začetka planinske poti. Tam je razgrnil

TJAN KOBALÉ, 6. a

spalno vrečo ter zaspal.

Zbudil se je pred zoro. Hitro je spakiral, pojedel ovseno ploščico ter zagrizel v breg. Pot je dobro poznal, saj je spadala med njemu bolj priljubljene kraje za preživljanje vikendov. Vzpenjal se je, vse dokler ni prešel v zasneženo ter zaledenelo pokrajino. Nadel si je dereze ter se vzpenjal naprej. Vrha, ki ga je želel osvojiti, ni videl zaradi gostih oblakov, ki niso napovedovali nič dobrega. Preplezal je nekaj lažjih odsekov, ko je začelo snežiti. Sneženje se je iz ure v uro krepilo in pripravljalo se je vihar. Odločil se je, da zaključni vzpon opusti ter se poda po daljši, a lažji poti do planinskega zavetišča, kjer je nameraval prespati. Po uri hoje pa se je razbesnel vihar. Mukoma se je prebijal naprej ter upal, da ne zaide. A kmalu je ugotovil, da se je zgodilo prav to. Vrniti se ni mogel, saj je sneg zametel njegove stopinje, vidljivost pa je bila nična. Ni mu preostalo drugega, kot da je nadaljeval v smeri, v kateri je mislil, da je zavetišče. A bil je utrujen. Na koncu se je vdal ter v sneg izgrebel luknjo, se zavil v spalno vrečo ter poskušal zaspati.

Noč je bila dolga. Zeblo ga je. Ko je končno zaprl oči in zaspal, je vihar začel pojenjati. Zbudil se je v lepo juro, na nebu ni bilo oblaka. Odločil se je za najkrajšo pot čez sedlo. Tudi ta pot je bila zahtevna in bi mu vzela skoraj cel dan, a boljše izbire ni imel. Zato je zvil spalno vrečo ter se odpravil.

Bil je že visoko v strmem bregu, ko je zaslišal bobnenje. Plaz. Velike količine novozapadlega snega so opravile svoje. Proti njemu se je valila velikanska gmota snega. Preden je dojel, kaj se dogaja, ga je zadelo in pogoltnila ga je tema. Ko se je zavedel, ni videl nič. Vse ga je bolelo. V ustih je imel okus po krvi. Bil je omotičen, ni imel občutka za prostor in čas. Nato se je zbudil preživetveni nagon. Spomnil se je, kaj mu je o plazovih tolikokrat povedal stric. Pljunil je ter na podlagi plunka določil smer površja in začel grebsti. Hropel je ter z zadnjimi atomi moči odrival sneg. Nato je zagledal svetlobo, ki je pronicala skozi sneg nad njim. Še zadnjič se je pognal ter porinil glavo na površje. Ni mogel več. Lahko je le odsotno gledal, kako se je svetloba poigravala na snežnih kristalih. Nihče ga ne bo prišel rešiti. Nihče ni niti vedel, kje je. Pogledal je čez sneženo prostranstvo, ki se je raztezalo povsod okoli njega. Vse je bilo belo. Tako belo. Nato je zaspal.

Ocena besedila:

V belini lahko puščamo svoje odtise, hkrati pa nas ista belina lahko požre in posrka vase. Že začetek je grozljiv v svoji prepričljivosti. Tempo in tesnoba se stopnjujeta do prvega predaha, ko sočustvujemo s Tomasom in ga podpiramo pri njegovi odločitvi ... A kaj, ko nas najhujše šele čaka in včasih z navidezno spremembo tonemo samo še globlje. Res tragična izkušnja. Neverjetna se mi zdi sposobnost vživljanja v glavnega junaka, kar je odlika dobrih besedil in piscev.

Damijan Stepančič

Ana Kumperger, 9. razred

OŠ Šempeter v Savinjski dolini, mentorica Valentina Toman Čremožnik

UTIŠAN SVET

Le tišina je še ostala
in misli grenke, nadvse goreče.
Ves svet bo tema obdala,
čas življenje kruto za sabo vleče.

V nas vseh odmevajo spomini,
ranijo nas besede krute.
Hrepenimo po prijateljski bližini,
vsak dan odsekamo iz življenja pomembne minute.

Naravo spreminjamo v dolgočasno sivino.
Ne zavedamo se, da življenje prehitro bo minilo.
Krivi smo ljudje, ker smo ustvarili praznino.
A ne vemo, da podrto drevo ne bo več sadov obrodilo.

Vsak na svojem telefonu tiči dan in noč,
vsaka beseda v realnem življenju pa vname prepir.
Ni več družabnih iger, kot so bile nekoč.
Tišina med ljudmi, v misli nemir.

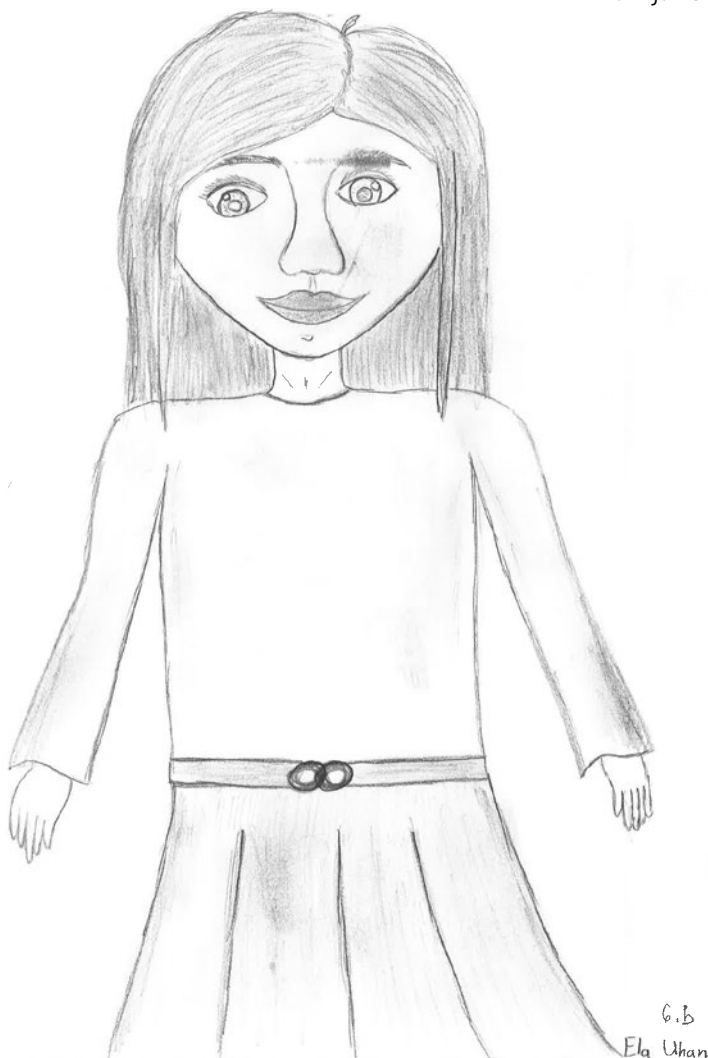
In če že koga vprašamo: »Kako si kaj?«
Nas sploh zanima njegov odgovor?
Kam je pošel življenja sijaj?
Samo nalagamo si vedno večji tovor.

Nihče več prijazne besede človeku ne reče.
Namesto njih v nas prebivajo kriki.
Čakamo, da se življenje že enkrat izteče.
Koraki, ki jih delamo, so preveliki.

Ocena besedila:

Poezija vsekakor zahteva drugačen pristop k pisanju. Kot pesniki smo omejeni, moramo biti jedrnati, hkrati pa nam poezija ponuja druge izrazne možnosti. V praktično telegrafskem stilu so nanizane najbolj pogoste operacije, ki jih že nezavedno ponavljamo in dokazujemo, kakšni roboti postajamo. Vsekakor zelo aktualna poezija, hkrati začinjena s sivino vsakdana, če nam ne uspe pobegniti razosebljenju in rutini. A rešitev obstaja!

Damijan Stepančič

SONCE

Blížal se je konec šolskega leta. Imam šestnajst let, mlajšega brata, slabe ocene in počitnice so bile edina stvar, ki me je držala pokonci.

Zadnjih nekaj tednov je bilo res bednih. Dobila sem nekaj ocen, ki mi niso ravno v ponos. Tudi moj načrt, da popravim ocene, se ni dobro končal. Pa kaj potem! Vse, kar sem si želela, so bile brezskrbne počitnice s poležavanjem in druženjem. Potem pa kar na lepem izvem, da bo moja najboljša prijateljica celo poletje preživila na morju. Po krajšem razočaranju sem se sprijaznila tudi s tem. Večina sošolcev in sošolk je imela načrte za počitnice. Jaz prav nobenih. Spomnila sem se na nagrado, ki sta mi jo obljubila mama in oče za konec šolskega leta. Že zelo dolgo sem si želela zlato zapestnico z majhnim soncem.

Zadnji šolski dan. Spričevalo sem hitro pospravila v torbo. Niti pogledati ga nisem hotela. Na obraz sem si nadela srečen nasmeh in se veselila počitnic. Poslovali smo se in si obljubili, da se bomo večkrat družili.

Doma sem se zaprla v svojo sobo in preživila popoldne na družbenih omrežjih in praznila vrečke čipsa. Malo me je vseeno skrbelo, kaj bosta na moje spričevalo rekla starša. Skupaj smo sedli k večerji. Brat je takoj pokazal svoje petice v spričevalu. Nihče ni omenil mojega. Po večerji sem se umaknila v svojo sobo.

Naslednji teden sem preživila na postelji, z mobitelom v eni in čipsom v drugi roki. Poklicala nisem še nobene prijateljice. Mama mi je tečnarila, da naj končno pospravim sobo. Šolski nahrbtnik je bil še vedno poln zvezkov, iz koša so padale vrečke od čipsa, na tleh so bila umazana oblačila in postelja ni bila že več kot en teden postlana. Kar malo jezna sem izzvala mamo, kdaj bom dobila obljubljeno zapestnico. Žalostna je sedla na posteljo in mi rekla, da je nisem zaslužila. Čeprav ni videla spričevala, je že dolgo vedela, kaj je v njem. Potem mi je predlagala, da naj si jo sama zaslužim in odšla iz sobe. Bila sem jezna.

Kako naj zaslužim!?

Naslednji dan sem razmišljala in ugotovila, da predlog niti ni tako slab. Naredila sem načrt, kje vse bi lahko delala. Odpravila sem se do bližnje slaščičarne, kavarne in knjigarne ter vprašala, če iščejo koga za delo. Po dveh dneh me je poklical gospod iz kavarne. Začela sem že ob sedmih, kar me ni niti malo veselilo. Dan je bil zelo naporen. Čistila sem mize in stranišča, prinašala naročeno in pospravljala z miz. Ko sem se vračala domov, mi je šlo na jok od utrujenosti. Naslednji dan sem se polila z vročo vodo, pomešala naročilo in polomila nekaj kozarcev. Ob koncu dneva sem hotela šefu povedati, da ne morem več. Ko sem ga čakala, sem pri mizi ob pultu zagledala deklico.

Najverjetneje je imela kakšnih pet let. Imela je kratke kodraste lase, oblečene pa je imela kratke kavbojske hlače in roza majico. Nosila je očala. V rokah je držala barvice, na roki pa je imela zapestnico. Nasmehnila se mi je in me vprašala, če ji narišem sonce. Bila

GLORIA PLAVŠČIČ, 6. b

sem presenečena in na hitro narisala veliko rumeno sonce. Zahvalila se mi je z nasmehom in bleščečimi očmi. Končno je prišel šef. Povedala sem mu in razumel je. Deklica se nama je spet smeje približala. Šef je povedal, da je to hči njegovih prijateljev in da iščejo varuško zanjo. Samo pokimala sem in hitro odšla.

Spet sem se zaprla v svojo sobo in gledala mobilni telefon. Spomnila sem se na deklico in njene sijoče oči. Nisem je mogla pozabiti. Zbrala sem ves pogum in se spet odpravila do kavarne. Kar nekaj časa je trajalo, da sem lastniku razložila, kaj bi rada. Na listek mi je napisal telefonsko številko gospe Nine, dekličine mame. Ko sem prišla domov, sem poklicala in povedala, da se zanimam za delo. Gospa je bila prijazna, vendar mi je hotela nekaj povedati. Povedala mi je, da ima Lili downov sindrom. Takoj sem na spletu preverila, kaj to pomeni. Čeprav sem se malo prestrašila, sem hotela poskusiti.

Komaj sem čakala, da mine noč. Malo pred deseto uro sem se s kolesom pripeljala do njihove hiše. Nina me je povabila naprej. Njihova hiša je zelo velika in lepo opremljena. Pred hišo je bila velika terasa in na njej lesena igrala. Povedala mi je, da bi na Lili pazila vsak dan nekaj ur. Ko sva vstopili v dnevno sobo, sem jo zagledala. Sedela je pri otroški mizici in risala. Ko me je zagledala, je pritekla k meni, me objela in rekla: »Sonce.« Takoj sva se dobro razumeli. Veliko sva risali, peli in plesali. Tudi na sprehod sem jo že peljala. Zunaj sva se žogali, gugalni in lovili. Največkrat pa sva risali sonce.

Toda čez nekaj dni me je tudi to začelo dolgočasiti. Lili me je še vedno žarele, na njenem obrazu je bil vedno nasmeh. Jaz pa sem se tega malo naveličala. Pogrešala sem mobilni telefon in družbeno omrežje. Pogrešala sem ležanje in lenarjenje. Postala sem spet tečna. Zvečer sem mami povedala, da bi najraje nehala in da hočem počitnice. Pričakovala sem, da se bo mama jezila. Pa se ni. Mirno mi je rekla, da naj še malo vztrajam. Potem mi je povedala, da življenje ni samo lepo, da se je potrebno potruditi in včasih tudi kaj delati. Razmišljala sem o svojih ocenah, o dveh službah in o družbenih omrežjih. Veliko mojih znancev je poleti delalo. Odločila sem se, da bom nadaljevala.

Dnevi so minevali hitro. Lili me je imela res rada. Hodili sva v knjižnico, se igrali v peskovniku in neskončno dolgo risali. Počitnice so se bližale koncu. Mene je čakala šola, Lili je šla v vrtec. Moja denarnica je bila kar polna, jaz pa zelo zadovoljna. Vztrajala sem do konca in postala bogatejša za številne nove izkušnje. Starša sta bila spet ponosna name.

Prišel je zadnji dan. Lili me je čakala na pragu. Starši so se mi zahvalili. Lili me je objela in mi v roke potisnila risbico. Narisala je naju, kako se drživa za roke. Dala mi je tudi darilce. Bila je zapestnica iz lesenih perlic. Ne njej je bil obesek sonca. Podobno je imela tudi ona in vem, da sta jo naredili skupaj z mamo. Kljub temu da bi si lahko kupila zlato zapestnico, si je nisem. Zapestnica, ki mi jo je podarila Lili, mi je pomenila več kot katere koli zlata zapestnica. Ko sem se poslovila, sem imela solze v očeh.

Počitnice so bile res lepe. Spoznala sem Lili, ki me je veliko naučila. Naučila sem se vztrajati, se veseliti majhnih stvari in sprejemati ljudi takšne, kot so, saj lahko drugačnost najdemo na vsakem koraku. Mogoče se bo kdo izmed nas znašel v isti situaciji. Kaj bomo storili takrat?

Ocena besedila:

V besedilu, napisanem v prvi osebi, dobimo občutek, kot da smo v vrtincu dogodkov, ob vseh glavnih protagonistih. Dogajanje se začne kar turobno in počasi postaja bolj dinamično. Hkrati bi lahko to ponazorili z barvami, ko v začetku ubite in sivkaste barve začnejo proti koncu žareti in postajajo svetlejše, toplejše. Od tod tudi naslov kot zelo važen napotek, kako brati besedilo. Na nek subtilen način je avtorica tudi v zgodbo vpeljala pojem drugačnosti, o čemer je danes zelo popularno govoriti in pisati, tukaj pa deluje zelo osebno in konkretno. Brez nepotrebne patetike in pomilovanja se avtorica sooči z drugačnostjo in jo sprejme. Mogoče je to napotek tudi za nas?

Damijan Štepančič

DRUGA IZBRANA BESEDILA

po abecednem redu

VEDNO SI ZAPOMNI POT NAZAJ

Bila je nedelja zvečer. Vsaj morala bi biti. A v temni sobi, v kateri sem čepel, ni bilo nobene dokaza za to. Vstal sem. Nisem se hotel obremenjevati s tem, da sem čisto sam, toda občutek osamljenosti, z njim pa tudi strah, se mi je počasi razlezel po telesu. Nisem več zdržal, moral sem ven, ven iz te sobice, kjer ni bilo nikogar. Vstal sem ter se opotekel do vrat. Še zmeraj tema. Okna sem zagrnil. Sicer nisem mogel videti ven, a tako tudi tisti, ki so bili zunaj, niso mogli videti noter. Tako sem vsaj upal. Odprl sem vrata in stopil v temo. Pogledal sem nazaj, v zaprta vrata, ki so vodila v majhno sobico sredi ničesar. Razgledal sem se. Nič, le tema. No, na nebu so bile zvezde, a če si navajen svetlobe svetilke, ti zvezde ne pomenijo nič.

Stekel sem. In padel. Pobral sem se. Odločil sem se, da ne bom tekel. Tako ali tako je tema in poti nazaj ne bi našel, pa če bi si še tako želel. Ampak si ne bom. Nočem se vrniti. Vem, zakaj sem odšel. Tako je bolje. Saj bom preživel. Hodil sem in hodil. In se v nekaj zaletel. Previdno sem otipal in bilo je drevo. Še danes ne vem, kako mi je uspelo priti gor, toda med tem je bilo veliko padcev, odrgrnin in podobnih stvari. Ko sem končno prilezel gor, sem bil tako izmučen, da me je v trenutku zmanjkalo.

Mislil sem, da sanjam. Gugal sem se sem in tja, visel sem z nogami na drevesu, porival pa me je diplodok. Pomežiknil sem, preplavili so me spomini prejšnjega dne. To je bil pravi diplodok. Od šoka sem premaknil noge in padel na tla. Mogoče pa niti ni bila tako dobra ideja, da sem potoval v času nazaj. Saj enaindvajseto stoletje niti ni tako obupno. Zdaj pa me bo pojedel diplodok. V redu, ne bo me pojedel, saj je rastlinojed. Me bo pa popeštal. Res dobra smrt, ni kaj reči.

Toda diplodok me očitno ni imel namena speštati in rahlo razočaran sem se odpravil naprej, saj bi lahko vsem znanstvenikom, ki so že šest čevljev pod rušo, razlagal, da me je speštal diplodok, torej ni res, da ni bilo nobenega človeka, ki bi živel hkrati z dinozavri. Začel sem si iskati dom, saj sem se moral v prazgodovini z nečim preživeti.

Dve leti kasneje ...

»Presneto, kaj dela ta rastlina tukaj? Teči, Moliver, ne smejo naju uloviti! Ko bi si le označil pot, da bi vsaj približno vedel, kje! Zakaj sem bil tako trmast?« Verjetno se sprašujete, kaj se dogaja. No, zgodilo se je to: dve leti nazaj sem potoval v času in zanetil drugo svetovno vojno, in ko sem hotel to popraviti, sem se izgubil v času. Prišel sem v čas, ko so se v Ameriki javljali za predsednika. Šel sem pogledat ljudi na spisku in opazil, da so napisani trije, čeprav sem vedno mislil, da sta bila le dva. Ko sem mislil oditi, pa sem prevrnil vazo in voda se je polila po spisku. Tretje ime, za katerega še nisem slišal, se je zbrisalo. Hotel sem popraviti zapisano, toda v tistem trenutku so v prostor vstopili neki ljudje in moral sem se skriti. Ko so videli, da je spisek polit, je nekdo prebral tam napisana imena,

KLARA KOSABER, 8. a

ANDREA JEŽOVNIK, 8. a

drugi pa jih je zapisal drugam. Toda prebral je le prvi dve imeni! Tretje se je očitno zbrisalo. No, takrat sem ugotovil, zakaj tretjega nisem poznal. Zagotovo je bil bolj normalen. In jaz sem bil kriv, da je izginil s seznama. A s tem težav še ni bilo konec. Ko mi je končno uspelo dobiti kodo za moj časovni stroj, sem jo napisal na najbližji list papirja. Ko sem jo hotel odnesti, pa je vstopil v prostor nek moški in odnesel list s kodo. Zadovoljno ga je pogledal ter zamrmral nekaj o tem, da so ljudje končno pravočasno prešteli glasove. Takrat mi je postalo jasno, da sem kodo napisal na list s preštetimi glasovi. V sobo je vstopil še en moški in hitro sem se skril. Ponavljal si je: »Trump ima 1543 glasov, za drugo kandidatko sem število napisal, samo šest ničel je treba dopisati.« Skoraj sem se onesvestil; svojo

kodo (327123659) sem napisal tja, kjer bi moralo biti število glasov, ki jih je dobil Trump, glasovi njegove nasprotnice pa tudi niso bili zapisani pravilno, manjkalo je šest ničel. Takrat sem se torej odločil, da bo temu svetu boljše brez nekoga, ki poskuša s potovanjem v času rešiti probleme človeka. Sploh, če je to le vajenec slavnega potovalca v času, ki je izginil pred nekaj stoletji. In sploh, če po navadi zamoči še več stvari. Zato sem odpotoval v prazgodovino, kjer sem preživel dve leti depresije. Spoznaval sem dinosavre in ugotovil, da so se naši znanstveniki in arheologi v mnogočem motili. Kot eno izmed mnogih stvari bom navedel, da so dinosavri govorili slovensko in angleško. Kako se prehranjujejo, pa tudi ni težko ugotoviti. Mesojedci znajo govoriti še mnoge afriške jezike, rastlinojedci vsa kitajska narečja, vsejedci pa govorijo še vse ostale evropske jezike. Samo toliko, da boste vedeli, ko vam bo spet kdo pametoval. Da sploh ne omenim, da je bil tiranozaver temno vijoličen. No ja, dve leti sem bil tako, ko je k meni nenadoma prišel moj mojster. Mislil sem, da je večno izgubljen. Povedal mi je, kaj vse bi se zgodilo, če ne bi bilo druge svetovne vojne. Takih grozot si normalni ljudje še zamisliti ne morejo, večinoma nimajo dovolj možganov. Nato mi je povedal še, da če ne bi bil izvoljen Trump, temveč tisti drugi, bi Trump organiziral atentat nanj in začela bi se tretja svetovna vojna. Nato pa je preprosto izpuhtel.

Vendar pa je izpuhtel z zelo glasnim pokom, ki ga je slišal trop tiranozavrov (živeli so v tropih) in začel loviti mene in mojega majhnega velociraptorja Moliverja, s katerim sva iskala časovni stroj. Toda med tem, ko sem vam vse skupaj razlagal, sva časovni stroj našla – stal je sredi edine jase v celem gozdu.

Zlezla sva vanj in odšla nazaj v naš čas. Moliver se je spremenil v plišasto igračko, jaz pa sem se pomladil za dve leti. Zlezal sem v posteljo in zjutraj me je zbudila mami. Ne morem verjeti, da ni opazila nobene spremembe, le rekla je, če sem se včeraj igral z-umazan. Seveda naj, da je moj plišasti velociraptor tako sem ji vse povedal, pa mi ni verjela. Zato sem napisal vam. Vi ste zagotovo razumnejši.

JURE ŠTUKLEK, 7. a

NARAVOSLOVNI DAN

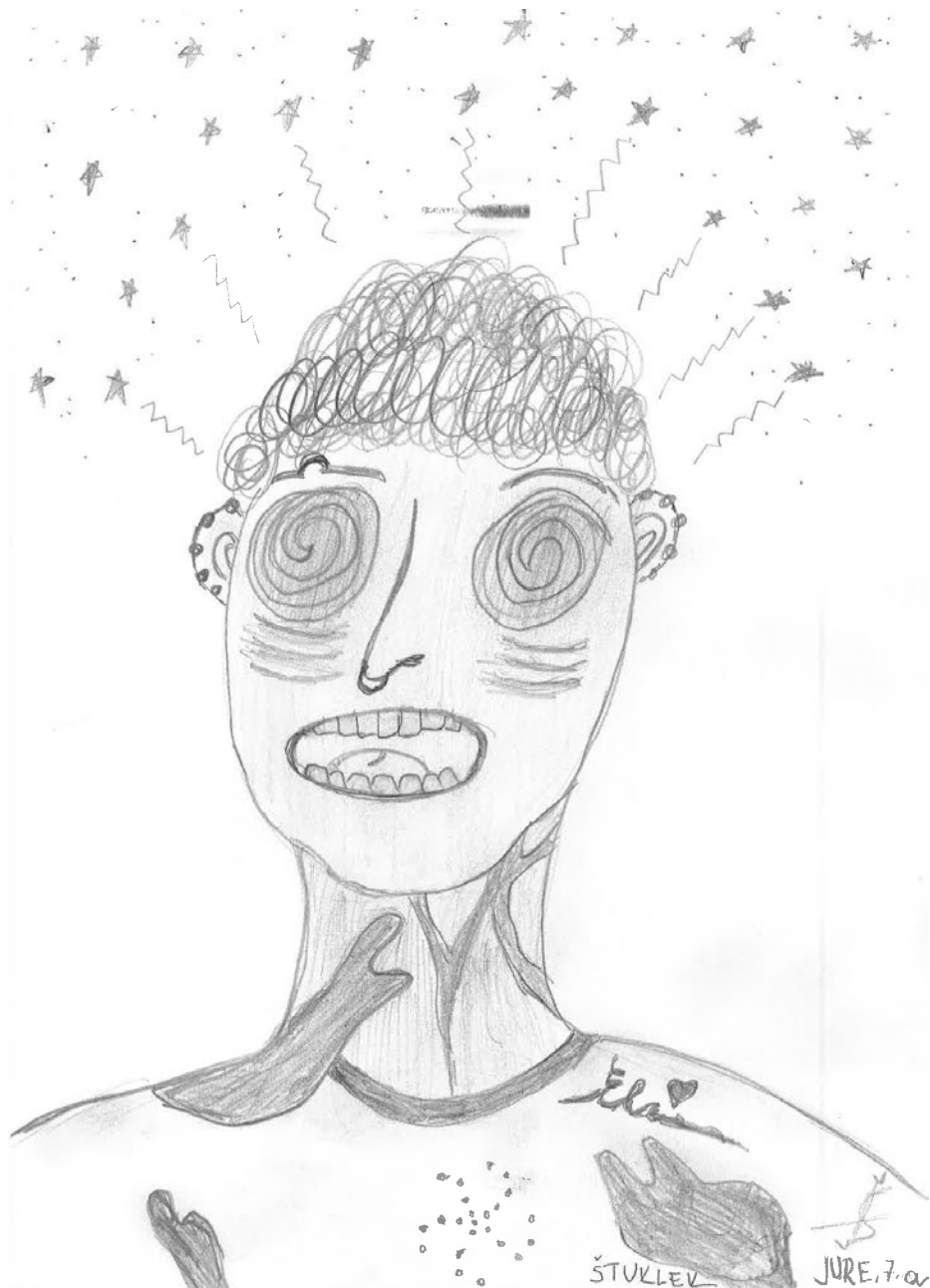
V torek smo imeli napovedan naravoslovni dan. Učiteljica kemije nam je dan pred naravoslovnim dnem povedala, da je pripravila zelo zanimivo temo in da nam bo vse skupaj zagotovo všeč. S sošolci smo naveličano sedeli in menili, da nam najbrž ne bo tako zanimivo, kot nam je navdušeno razlagala učiteljica. Med nami je znano in vsi smo mnenja, da kar je zanimivo odraslim in učiteljem, nam, najstnikom, zagotovo ni. Zato nihče od nas ni navdušeno čakal na ta dan. A ko smo sedli v šolske klopi, se je vse spremenilo in obrnilo na glavo.

Učiteljica nas je lepo pozdravila in s čudnim nasmeškom na obrazu razdelila v skupine. Na klopi je začela odlagati pripomočke, ki jih še nikoli nismo uporabljali, saj niso bili primerni za otroke. Bili smo naravnost presenečeni in kar malce prestrašeni. Pripravila je veliko čaj, epruvet in drugih pripomočkov ter različne kemijske snovi. Navdušeno smo čakali, kaj bomo delali in se na stolih nemirno presedali.

Učiteljica si je oblekla belo haljo, nadela rokavice in povedala, da bomo delali napoj za nevidnost. Ves razred je ostal odprtih ust in vsi smo bili zmedeni. Čisto vsak od nas se je verjetno spraševal, le kako nam v šoli pustijo delati tak napoj, a komaj smo čakali, da pričnemo z delom. Nihče od nas ni dvomil o tem, saj smo pred dnevi staršem odnesli v podpis list za dovoljenje uporabe nevarnih snovi v šoli in tako se je naš najbolj zanimiv dan v šoli začel zapletati.

Učiteljica nas je opozorila, da je delo zelo nevarno, da se moramo natančno držati navodil, in nam zabičala, da napitka oziroma napoja v nobenem primeru ne smemo uporabiti ali popiti. To je ponovila večkrat, verjetno zato, da si bomo zares zapomnili. Z učiteljico smo začeli prelivati tekočine, dodajali smo prah, segrevali in še bi lahko našteval. Enkrat je celo tako počilo, da smo se zares ustrašili, a učiteljica je rekla, da je to znana reakcija naše tekočine na novo snov.

Ko smo z napojem skoraj končali, je zapustila razred in odšla na stranišče. Nisem čisto prepričan, kdo je dal idejo, a čisto vsi učenci v razredu smo se v trenutku strinjali, da bi vsaj delček napoja poskusili, preden pride učiteljica nazaj. Samo dva požirka smo si rekli. Samo toliko, da poskusimo, če napoj res deluje. Čisto vsak od nas je popil dva požirka napoja za nevidnost, ki je bil nenavadno dobrega okusa. Le nekaj trenutkov za tem je v razred vstopila učiteljica, ki se je začela čudno razgledovati po razredu, kot da bi nas iskala. Med seboj smo se začeli spogledovati in skoraj bi nas razneslo od smeha, ko je stekla iz razreda. Zapustili smo razred in naša dogodivščina se je nadaljevala. Odšli smo v razred našega razrednika in mu ugasnili računalnik, ravno ko se je pripravljaj na naslednjo uro. Učitelj se je zdel razjarjen, saj se mu je vse na računalniku izbrisalo, mi pa smo se le smejali in odšli naprej. Ga ni učenca, ki si neviden ne bi želel stopiti v zbornico, ki je za nas učence

JURE ŠTUKLEK, 7. a

nedostopna. Čisto vsi smo vstopili v zbornico, v kateri sta bila učiteljica za matematiko, ki je kopirala matematične teste, in učitelj za fiziko, ki si je ravno pripravljaval kavo iz avtomata. Odvili smo nekaj kolesčkov na stolih in ugasnili kopirni stroj.

Vsi smo odšli do kolesarnice, kjer smo si izposodili kolesa, in se seveda brez čelade vozili po igrišču. Navdušeni smo bili, kaj vse lahko počneš, ko si neviden. Za konec našega dneva smo si pustili najbolj drzno zvijačo, kar jih je. Namreč, ravno ta dan je imela gospa ravnateljica predavanje za starše in vsi zbrani so sedeli v avli naše šole. Skupno, kot cel razred, smo mimo staršev, mimo ravnateljice s smešnim korakanjem in čudnim poskakanjem ter kremženjem izklopili glavni zvočnik. Nastala je smrtna tišina. Najprej so se vsi čudno spogledovali in začeli vstajati s stolov, mi pa smo se le režali in veseli smo bili, da nam je zvijača uspela.

Takrat pa se je zgodilo nekaj naravnost neverjetnega. Ravnateljica je vklopila zvočnik, se obrnila naravnost proti nam, ki smo se še vedno krohotali, in nas z razočaranim glasom nagovorila.

»Dragi učenci 8. a razreda, niste nevidni, saj vas vsi zelo dobro vidimo. Videli so vas učiteljica za kemijo, razrednik, učitelj fizike, učiteljica matematike in vidijo vas vsi starši, ki sedijo sedaj v avli. Ni vam uspela zvijača, je pa uspela nam,« je odmevalo v zvočniku.

Zavedali smo se svoje napake in bili smo žalostni ter osramočeni. Zakaj so nas postavili pred takšno preizkušnjo, še danes ne vem. Morda so nam želeli dokazati, da so odrasli vedno korak pred nami. Morda so nam želeli dokazati, da nismo vredni zaupanja. Morda so nam želeli dokazati, da smo še vedno otroci, ki komaj čakajo na igro, nove dogodivščine in neumnosti.

Bili smo jezni nase, a vseeno nam ni bilo žal za avanturo in vse dogodivščine, ki smo jih tisti dan doživeli. Držali smo skupaj kot razred in tako držimo skupaj še danes, ko opravljamo kazen, ki so jo nam naložili učitelji in doma starši. Vi pa naslednjič, ko boste mislili, da ste popili napoj za nevidnost, ne počnite neumnosti, ampak dobra dela, saj vam jih nihče ne bo zameril, če napoj ne bo deloval.

VRNITEV IZ PRIHODNOSTI

Z mize je vzel svoj novi iPhone 315, ki ga je dobil za božič. Klical ga je najboljši prijatelj James. Njegovo ime je bilo za ta čas že zelo zastarelo. Jamesova starša sta očitno še spoštovala imena prednikov. Imena njegovih sošolcev B31, K15, N2 in F6 so bila bolj v koraku s časom.

»Srečno novo leto 3057, Kai!« mu je zaželel prijatelj. »Hvala!« mu je odvrnil Kai. »Greva skejtat?« »Ja, seveda. Samo da vzamem plasmaboard,« je še dodal. Oblekel si je bel kombinezon, ki ga je ščitil pred ultravijoličnimi žarki. Vsi ljudje na svetu so nosili enaka oblačila bele barve. Luknje v ozonskem pasu so bile že tako velike, da se ljudje brez primernih zaščitnih oblačil sploh niso več mogli gibati zunaj. Nadel si je kisikovo jeklenko in masko, a je ugotovil, da je že skoraj prazna. Šel je v shrambo in ugotovil, da ima le še eno. Obul si je novi par čevljev Sky Ultra Grip 5000, ki ga je dobil za rojstni dan. Čevlji so imeli zelo dober oprijem in si z njimi lahko zelo dobro skakal. S tal je pograbil plasmaboard in odvihral ven.

Odšel je v največji skejt park v mestu Futureland, ki je bil obdan s sivino, ki so jo povzročale tovarne. Na svetu ni bilo več ne dreves ne kisika in nebo je bilo sivo. Povprečne temperature so se gibale okoli 90 °C. Avtomobili so vozili po magnetnih tirnicah, za vožnjo pa so potrebovali elektriko, ki so jo večinoma pridobivali s pomočjo vetra. V tem času je bilo na Zemlji že 50 milijard prebivalcev, 40 milijard se jih je naselilo na Marsu, 10 milijard pa na planetu Superbrutus, ki je bil odkrit 200 let nazaj. Vse živalske vrste so izumrle že pred stoletji, toda ljudje so še vedno imeli hišne ljubljence – robotske pse, mačke in hrčke. V trgovini si lahko naročil pasmo in velikost živali in po pošti si jo dobil čez nekaj ur. Na ovratnici, ki jo je imela žival okoli vratu, so bili gumbi, ki so lahko spremenili vedenje živali; iz ubogljive v poredno, iz vesele v žalostno in podobno. Tudi Kai je imel robotskega psa, a kaj kmalu se ga je naveličal, saj je bil kot nekakšna igračka. Podobno so se svojih ljubljencev naveličali ostali otroci.

No, vrnimo se torej k zgodbi. Kai in James sta v Skatepark centru dve uri delala različne trike in vratolomne skoke s plasmaboardi, katerih posebnost je bila, da so lebdeli, sami potovali in se nikoli izpraznili. Odločila sta se, da gresta h Kaiu domov, kjer bosta igrala igrice za Playdevice Sky Exploration, ki je v kakovosti 1024K. Nadela sta si VR-očala, se spremenila v robota in potovala po oddaljenih galaksijah. Nato sta se domislila, da bi lahko nekaj prigriznila. Fanta sta opazovala mamo med pripravo njune najljubše jedi. Telefon je usmerila proti soncu, pritisnila je na ikono pretvorba v aplikaciji Ultravijolični žarki, nato je telefon dala nad krožnik in na krožniku se je pojavil bel prah. Še enkrat je pritisnila na ikono Pretvorba, tokrat je v aplikaciji Jedi izbrala sliko ameriških palačink in čez nekaj trenutkov so se pojavile na krožniku.

NOELI KNAFELC, 7. a

Starši obeh fantov so se dogovorili, da bo James prespal pri Kaiu. Po večerji sta se fanta stuširala s plinom, ki je nadomestil vodo, ki je je bilo že tako zelo malo, da so si jo privoščili le kot priboljšek ob resnično posebnih priložnostih. Jamesova in Kaieva starša sta z vodo nazdravila, ko sta se jim rodila otroka, sama pa sta na ta posebni trenutek še čakala. Voda za življenje ni bila več zelo pomembna, ker se je človek na pomanjkanje navadil. Zob si nista umila, saj umetna hrana ni puščala oblog. Nekaj časa sta se še igrala skrivalnice. Za to igro je Kai izvedel, ko je bral članek o pozabljenih igrah iz drugega tisočletja. Ko je o igri povedal sošolcem, so bili nad njo navdušeni, saj je bila v primerjavi z računalniškimi igrami veliko bolj zanimiva.

Prišel je čas za spanje. »Otroka, ura je že skoraj 25. Pojdita spat,« ju je spomnila Kaieva mama. Fanta sta legla vsak v svojo spalno komoro, ki sta bili videti kot veliki kapsuli.

Naslednji dan sta se odpravila po mestu. Kar naenkrat je James opazil nekaj čudnega. Deset metrov pred njima je lebdel portal. Prestrašena sta se spogledala. »Kaj je to?« je šepnil James. »Videti je podoben portalu iz igrice, ki sva jo včeraj igrala,« mu je odvrnil Kai. Počasi sta se približala in se z desnicama dotaknila portala, ki ju je neusmiljeno vleklo vase. Nenadoma ju je zaslepila močna svetloba, ki ju je prisilila, da sta zaprla oči. Ko je Kai počasi odprl oči, je bilo vse okoli njega belo.

»Zbudil se je, živ je!« je nekdo zavpil.

»Kje pa sem?« je slabotno dahnil Kai.

»V bolnišnici,« mu je prijazno odgovorila medicinska sestra.

»Hej, James, zakaj sem v bolnišnici?«

»Kakšen James? Jaz sem Jaka, tvoj najboljši prijatelj. Si pozabil, Luka? V bolnišnici pa si zato, ker te je na poti iz trgovine zbil avto. V komi si bil dva meseca.«

K postelji sta pristopila Lukova starša. »Oh, Luka, kako sva vesela, da si se zbudil,« sta v joku govorila.

»Sanjal sem, da sem bil v prihodnosti, ime mi je bilo Kai, z mano pa je bil Jaka, ki mu je bilo ime James. Tam ni bilo več vode, kisika, živih živali in modrega neba. Bilo je grozno.«

»Pa saj si nama vedno govoril, da je sedanost dolgočasna in da bi veliko raje živel v prihodnosti,« sta ga spomnila mama in oče.

»Motil sem se. Nikoli več si ne bom želel živeti v prihodnosti.«

»No, potem pa le pazi, da boš varčeval z vodo in varoval naravo, da bomo še dolgo lahko živeli na tako lepem planetu,« je še dodala mama.

JAKOB KRAJNC, 8. a

MEGLENİ MOLK

Sedim zunaj na avtobusni postaji in čakam, da iz daljave zagledam pravo številko, ki se bo zasvetila med ostalimi lučmi. Okrog mene je polno ljudi. Z nasmehom prihajajo, da občutijo praznično vzdušje in se pogrejejo s sladkim čajem ali kuhanim vinom, ali pa premraženim postopajo, dokler izza ovinka ne prihiti avtobus. Iz žepa izvlečejo urbano in pogledujejo za prostimi sedeži. Mirno čakam. Včasih pogledam na telefon, bolj zaradi dolgčasa kot bi kaj zares želela videti, in spremljam radovedne oči zraven sebe.

Čez čas v daljavi zagledam okroglo dvajsetico. Pobrskam za urbano in hitro vstopim. Objame me toplina. Šele zdaj se zavem, da so se mi zaradi decembrskega hlada izsušile ustnice. Tudi prsti so trdi in jih komaj premikam. Glede na to, da ne maram vožnje z avtobusom, ker je po navadi polno ljudi, ki prevozno sredstvo spremenijo v nadležno mravljišče, poleg tega pa je še precej zatohlo, kot bi se po prostoru tlačil vroč smrdljiv zrak, poln bacilov, mi danes to kar prija. Usedem se na konec, da lahko opazujem dogajanje pred seboj. Nič posebnega. Pogledujem skozi okno in čas se mi viskozno vleče. Tako se počutim, kadar sem sama. Drugače sem precej družabna, saj imam veliko prijateljev, s katerimi preživim večino dneva. Mogoče se mi prav zato zdi vsaka minuta brez njih neizmerno dolga in težka.

Ob razmišljanju o nepomembnih rečeh in opazovanju sijočih zvezd, avtomobilskih luči ter ostale okolice, sem preslišala napovedovalko postaj in izstopila na naslednji postaji. Za to se ne zmenim, saj je oddaljena le kakšnih dvesto metrov. Poleg tega imam rada večerne sprehode. – No, ne če sem sama. Z normalnim tempom hodim proti domu. Zunaj ni več veliko ljudi, le kakšen lastnik, ki je svojega psa odpeljal še na zadnji sprehod.

Živim v naselju, kjer je lepo poskrbljeno za javno razsvetljavo, vendar v gosti megli vseeno težko razločim mimoidoče. Ampak Brino zagledam v vsakem primeru. S svojim belim psičkom stopica ravno pod lučjo. Njeni kratki valoviti lasje se skrivajo pod vijolično kapo z velikim belim cofom. Zavita je v dolg rjav plašč. Za njo opazim še dve osebi, ki ju ne poznam. Brina je živahno dekle, ki je lani začela hoditi v gimnazijo. Je tudi moja stara prijateljica. Večkrat sva govorili v šoli, vendar se po njenem odhodu v srednjo šolo nikoli nisva videli. Tedaj me spreleti misel. Mogoče se me ne spomni več. Verjetno je pozabila name. V zadnjih petih metrih oddaljenosti se odločim, da jo pozdravim. Iz mene izleti nekaj, kot je: »Ej!« ali pa »Heji!« Počutim se kot noro zatrapan najstnik, ki jeclja, kadar ugleda svojo simpatijo. Na hitro odmislim čudno izgovorjavo in se zavem, da ni bilo slišati odzdrava. Sram me je. Občutim čuden cmok v grlu, čeprav nisem jaz tista, ki je naredila kaj narobe. V meni odmeva: »Ne pozna me!? Kako? Zakaj sem jo sploh pozdravila?« Misli tako hite, da jih komaj dohajam. Vse več vprašanj mi roji po glavi, na katera ne znam odgovoriti ali pa nočem.

Kmalu me iz misli predrami smeh. Vsi trije se smehljajo. Ne maram, ko ne vem, kaj se dogaja za mano. Začutim mraz. Nenadoma ugotovim, da sem pospešila korak. Spet nekaj slišim. Iz daljave kliče neznan glas: »Kdo si? Halo?« Molčim in se ne obračam. Hodim hitro, kot bi me sile potiskale naprej, vendar neznan glas še vedno kliče in me s tem vleče nazaj. Molk. Izginem za ovinkom. Sram me je. Za hip molčijo tudi moje misli. Čez čas se mi dogodek kot film odvrti pred očmi. Postanem hvaležna, da luna ni premočno svetila in da je kotlino zasula megla. Še vedno pa v meni tava spoznanje pozabljenosti.

ANJA TURNŠEK, 8. a

SEDMA

Vrane so povsod okrog, napovedujejo smrt in vso kri, ki je bila prelita. 18. 25. 3062 sem dopolnila petnajst let, postala sem ženska, odrasla, postala nihče. »Aaa!« slišim neke v daljavi, spet »aaa!« Otrpnem, pogledam okrog sebe. Lahko bi prisegla, da sem slišala šumenje listov. Koga sploh zanima šumenje listov, ko si do kolen v blatnem močvirju. Zbežala sem, zbežala stran od odraslih z vodenimi očmi, praznimi pogledi vedno zasidranimi v sivino okrog. V vseh šestih Podzemljih so isti. Čeprav delajo razlike med seboj po barvi kože, stanu in močeh. Se zavedam, da sem zbežala iz Tretjega podzemlja, enega najmočnejših? Ja ..., vendar zakaj? Nočem postati nihče s slepo prihodnostjo. Nočem, da postane uvrstitev na lestvice moj edini interes. Je vredno trenutno stati v močvirju? Ja, se mi zdi ... Že dve luni bežim, ne morem se več vrniti. V bližini zagledam suha tla. Izmučena se usedem, naslonim na napol izgorelo drevo in se zamislim. Razmišljam o podzemljih: prvem – modra, kontroliranje misli ljudi. Drugem – rumena, telekineza. Tretjem – vijolična, nevidnost, kar jih naredi najboljše vojake. Četrtem – zelena, ekstremna inteligenca. Petem – oranžna, upravljanje vremena. In šestem – siva, gradbenik, odgovorni za vsa mesta.

Ne vem, kam mi odtavajo misli, vendar nazaj na realna tla me postavi pok, ki je veliko preblizu, da bi mu zbežala. Še en pok. Stemni se mi pred očmi. Piska mi v ušesih. Postajam mehka, dokler ne čutim ničesar več.

Nisem prepričana, kako dolgo sem ležala, a ko odprem oči, vidim, da je na nebu že četrto sonce, kar pomeni, da sem že v velikem zaostanku. Kljub piskanju v ušesih slišim dva glasova. Govorita v jeziku neznanih – TAHOOT. V bližini sta ženski in moški glas. Nekdo se skloni nad moje negibno telo. Moje utrujene oči prepoznajo obraz Tahoote. Mlada je, z dolgim obrazom, visokimi ličnicami, tankim nosom, polnimi ustnicami in ozkimi očmi, pod katerimi ima značilnih devet pik. Imajo izjemno blede polt. Nekaj mi pove v keji, trenutnem jeziku Sveta. Opazi, da je ne razumem prav dobro, zato ponovi: »Zapri oči.« Brez odlašanja jih zaprem. Začutim, da me nekaj poškopri. Zadene me močan vonj po dajisi, roži, ki odpravi bolečine, a tu raste le redko. Na Svetu jo uporabljajo le vojaki ... »Ojoj, našla sta me dva tahootska vojaka. Spet moram bežati.« Poskušam vstati, vendar ne čutim telesa. Prekrije me senca. Tokrat se nad mano skloni moški. Prišel mi je nekaj povedat. Ko odpre usta, se pripravim na najhujše, da mi bo povedal, da me bosta odpeljala nazaj v Podzemlja, kjer me bodo pregledali. Vendar reče samo: »Zdravo, jaz sem Gish, tisto tamle je Lichi. Odnese te bova nekam, kjer bo lažje kampirati.« Tiho prikimam. Zadnje, kar se še spomnim, je zahod Četvero sonc.

BLIN COCAJ, 7. a

Zbudim se ob šotoru. Ob ognju v tišini sedita Gish in Lichi. »Končno si se zbudila,« prekine tišino Lichi, ne da bi me pogledala. »Zdaj nama lahko poveš, kaj si delala sama v močvirju!« reče z ukazovalnim glasom. Povem jima, da sem zbežala iz Tretjega podzemlja, da iščem novo življenje in drugačne ljudi. »Tretje podzemlje,« zašepeta Gish, »vojakinja.« Oči mi zletijo od njega do Lichi, ko Gish spet spregovori. »Verjetno misliš, da te bova odpeljala nazaj, ampak si uporabna.« Prvič me pogleda s svojimi temnozelenimi očmi. »Si kdaj slišala za Sedmo podzemlje?« Moj obraz spreleti očitna groza. Odkimam. »Nekoč so bili najmočnejše podzemlje, saj so kljub razlikam znali živeti v harmoniji. Ostala podzemlja so se združila z namenom, da bi iztrebili vse iz sedmega podzemlja.« Naredi kratek premor in na poti v šotor še enkrat ponovi: »Vse!« Lichi še vedno strmi v ogenj. Nato se namršči, mi pokima ter mu sledi. Jaz ne grem spat, ne morem spati. Zagledam se v zvezde nad sabo. Spet zaslišim vrane, nenadoma se mi zasvetijo oči. Hitro jih zaprem in pogledam dol. Popraskam se po glavi, roko prestavim malo nižje do vratu. Premaknem jo za lase in se dotaknem številke sedem, vžgane v mojo kožo.

ZAZRI SE SKOZI OKNO, KAJ VIDIŠ?

Moja leta norosti, zabav, prenajedanja z ogljikovimi hidrati in brezskrbnega druženja so mimo. Tičim tukaj, v sobi z belimi stenami in majhnimi okni, s pogledom na črno jutro leta 2069. Tako rekoč sem priklenjena na posteljo, utapljam se v lastnem obupu nepravilnega življenja in ob jutranji kavi obujam spomine na dobre stare čase. Večino časa preživim sama, saj me moja hči s svojimi otroki le redko obišče. Pa ne, da nimajo časa, ker so tako zelo zaposleni, temveč so pozabili pomen življenja. V bistvu pomena niso pozabili, temveč so ga zavrgli in pustili nemočnega ležati na tleh. Boli me srce vsakič, ko se spomnim, da je bila možnost rešiti prihodnost na dosegu roke, a pohlep ljudi in brezsrdnost posameznikov sta bili dovolj, da smo si usodo dokončno zapečatili. Ljudje poti na Mars ne bi smeli izvesti, prepričana sem v uničenje le-tega upa obstoja. Na svet smo bili postavljeni, da raziskujemo že dano, ne spreminjamo nečesa, kar je ustvarila roka pravičnosti.

Solze se mi začnejo nabirati v moje rjave, nič več lesketave in razigrane oči. Iz rahlega dremeža me prebudi zvonec mojih vrat. Nepričakovani obiski niso vsakdanjik, vendar se le-teh iskreno veselim. Iz sebe uspem spraviti le majhen *Odprto je*. Velika vzorčasta vrata se odprejo in izza njih pogleda obraz moje, nekoč skromne, hčerke in njenih še bolj prikupnih otrok. Neučakano stečejo k meni in me objamejo tako močno, da skoraj izgubim dih. Tudi moja hči me pozdravi, vendar le z osornim premikom glave. Vidim, da se ne zaveda, da me bo kmalu konec in bodo poslednji obiski mogoči le na grobu.

»Ej, mami, a bi lahko malo popazila na otroka, prijateljica je ravno v trgovini s pravimi krznenimi plašči, ne more se odločiti, ali naj vzame tistega z levjim ali tistega s tigrovim!« Seveda, zakaj bi me hči obiskala, če ne bi želela usluge.

»Seveda,« rečem s prisiljenim nasmehom. Rahlo se zasmeji izza svojih potemnjenih očal, se na peti obrne v svojih čevljih iz pravega usnja in zavihra skozi vhodna vrata. Edini trenutek, zaradi katerega sem še vedno pri močeh, je, kadar moj rdečelasi vnuk in svetlolasa vnukinja sedeta na posteljo in me prosita, da jima pripovedujem zgodbe svoje mladosti. Čeprav sem jima vsako povedala že nešteto krat in jo podrobno opisala, čeprav mi je moja hči vsakič znova rekla, naj otroke neham poneumljati s temi zgodbami, je to moj največji užitek. »Oh, ne skrbi, bom.« In tukaj se je vse začelo, moji vnučki drugačnega sveta, kot ga poznajo danes, še niso videli. A pomembno je, da vedo, kaj je razlog, da je planet tako slaboten, razlog, da je izumrlo več kot 42.000 živalskih vrst, razlog, da v morju ni življenja, razlog, da ljudje na svetu umirajo, in razlog, da se bliža konec sveta. »Ko sem bila mlada, je bila trava zelena, voda sinje modra, bila je tako čista, da si v njej videl jasnejšo sliko kot v ogledalu. Po reki so plavali snežno beli labodi in ribe najzanimivejših vrst. Rože so cvetele vso pomlad, poletje in jesen, nabirali smo zvončke, marjetice in spominčice. Z babico sva hodili na sprehod v gozd nabirat kostanj in maline, kadar je bilo le mogoče, zraven sva

včasih odpeljali tudi mojo mlajšo sestro in psička. Dolgi sprehodi spomladi in leni pikniki poleti so me naučili ogromno poučnih in zanimivih stvari. Ko sem bila mlada, so bila darila skromna, a podarjena iz srca, najbolj sem uživala ob peki lastnega kruha. Moka ni bila kupljena v trgovini, ampak je bila majhna pozornost sosede s kmetije. Mesto je bilo polno prijaznih in izvirnih ljudi. Od elegantnih dam do pomembnih gospodov. Ljudje so po opravih večinoma hodili ali pa se vozili s kolesi. Božič je bil čas, ko se je zbrala cela družina in skupaj pekla cimetove piškote. V otroštvu ni manjkalo norčij, rada sem plezala po drevesih in se pretvarjala, da so moja raketa. Fantje so bili mili, a pred dekleti so igrali neumneže. Bili so dobrega srca, pa vendar nezreli, divji, čeprav so v sebi veliko premišljevali. Pisali smo na papir in si pomembne datume zapisali v beležko. Po pouku smo se družili zunaj, pa čeprav le kratek čas, vsakdo se je družil z vsemi, ne le s posamezniki. Vedno smo držali skupaj, šola je bila naš drugi dom, sošolci pa naši bratje in sestre. Dekleta so nosila, kar koli so želela, in nihče jih ni obsojal. Fantje so radi igrali košarko in nogomet, tudi ob vročih poletnih popoldnevih in zasneženih zimskih praznikih. Ko sem bila majhna, sem si želela ponjia in ne telefona, s punčkami sem se igrala do dvanajstega leta. Všeč so mi bili svetlolasi fantje z lepim nasmehom, ki so se ukvarjali s športom in ne z igranjem igrice. Kadar je kakšen sošolec zbolel, sem mu rade volje dodatno razložila snov. V mojem času spol ni bil pomemben, vsak je lahko ljubil kogar je hotel in nihče ga ni obsojal. Vendar začela sem odraščati in stvari so se spremenile. Okolje je postalo nepomembno, plastika pa preveč nakopičena. Fantje so pozabili na žogo in raje leno posedali pred televizijo. Dekleta so se začela družiti v skupinah in izdajati skrivnosti nepriljubljenih. Poezija se je izgubila v knjižnici, na policah katere se je začel nabirati prah. Darila so v sebi skrivala hladen odnos, ljudje so pozabili na ljubezen in spoštovanje. Trate so postale suhe, vode izsušene in gozdovi skrčeni. Glasba je postala pomembnejša od pogovora z ljudmi. Šola je postala mučilnica, prijatelji so postali neznanci, papir je postal telefon, pisma so postala sporočila in živali so postale modni dodatki. Tihi so postali krivi, glasni so postali izobčeni, spol je postal zakon. Ljubezen je zamrla, spoštovanje je ugasnilo in sočutje upadlo. Iskreno, to ni svet, ki nam ga je namenila mati narava.«

Moji vnučki so samo odprtih ust zrla vame, kar je tudi prav, saj dejanja ljudi vedno znova dokažejo, da je brezsrdnost gensko podedovana.

SPOMIN, KI UBIJE

Slepeče luči, zadušljiv krik, močan pok ... Zbudila sem se in se sunkovito vzravнала. Še vedno sem se tresla, rjuha pod mano pa je bila čisto razmočena. Že več kot eno leto je minilo od tiste grozljive prometne nesreče, a so me še vedno mučile nočne more. S tresočo roko sem poiskala stikalo in prižgala luč. Svetloba, ki se je razlezla po vsej sobi, me je pomirila. Pogledala sem skozi okno. Tako kot takrat je bila tudi nocoj noč jasna in opaziti ni bilo niti enega oblčka. Na dan so privreli spomini na najhujšo noč v mojem življenju.

Spomnim se, kot bi se zgodilo včeraj. S svojo najboljšo prijateljico sem se odpravila na zabavo ob zaključku šolskega leta. Komaj sem jo prepričala, naj gre zraven. Po več urah dobre glasbe, plesa in alkohola sva se odpravili domov. Sedli sva v avto in se odpeljali. Sama sem sedela na sopotnikovem sedežu, vozila pa je prijateljica, kljub temu da je spila mnogo več, kot bi smela. Takrat nisva pomislili, kako nevarno je peljati pod vplivom alkohola. Bili sva popolnoma brezskrbni in prepričani, da se ne more zgoditi nič. Skoraj sva že bili doma, ko se je zgodilo. Pri ostrem ovinku je avtomobil zaneslo nekoliko preveč na levo stran ceste, v tistem trenutku pa je iz nasprotne smeri pripeljal tovornjak. V tistem delčku sekunde opazim le dvojce luči in zaslišim krik groze, nato pa ... pok. Vetrobransko steklo se razbije, z glavo pa udarim v nekaj trdega.

Ko sem se naslednjič spet zavedala, sem ležala v postelji s snežno belo posteljnino v popolnoma beli sobi. Začela me je grabiti panika, saj nisem vedela, ne kje sem ne kako sem se sploh znašla tam. Na svoji levi strani sem slišala tiho piskanje in ozrla sem se, da bi videla, od kod prihaja. A komaj sem rahlo premaknila glavo, sem začutila pekočo bolečino in nemočno sem se spet vzravнала. Zaslišala sem škripanje vrat in nato korake, ki so se ustavili ob postelji. Zagledala sem neko neznano žensko, ki se mi je nasmehnila.

»Tvoji starši bodo veseli, ko bodo izvedeli, da si se končno zbudila. Zelo jih skrbi zate,« je dejala in si dala opravljanje s tisto piskajočo zadevo. Misli so mi začele divjati. Moji starši? Kaj pa imajo oni s tem? Kaj se je sploh zgodilo? Še preden sem uspela kar koli vprašati, je nadaljevala: »Doživela si hudo prometno nesrečo in res si imela srečo, da si preživela.« V glavi so se mi začele pojavljati podobe, ki so počasi izoblikovale celoto. O, ne! Oče mora biti besen. Ves čas mi govori, kako je alkohol nevaren, sploh kadar voziš. In mama? Gotovo jo je konec od skrbi. Groza! Medicinska sestra mi je še izmerila temperaturo in je že želela oditi. Takrat pa me je spreletelo. »Moja prijateljica ... tista, ki je bila zraven ... kako je z njo?« sem mukoma vprašala. Usta sem imela čisto suha, glas pa tako zahrpan, da ga skoraj nisem prepoznala. Sestra me je pogledala in zmajala z glavo: »Ko smo prispeli, je bilo prepozno. Nismo je več mogli rešiti.«

EMA VOLAVŠEK KOVAČ, 6. b

Po teh besedah se je obrnila in zapustila sobo. Trajalo je nekaj sekund, preden sem dojela pomen slišane. Nato pa sem globoko v sebi začutila neznosno bolečino, ki me je začela dušiti. Bolečino, ki je niso mogle pozdraviti nobene tablete in injekcije, bolečino, ki je bila mnogo hujša kot kar koli drugega. Preživela sem prometno nesrečo, a del mene je za vedno izginil z njo, ki mi je pomenila vse.

Stresla sem se. Še vedno sem zrla skozi okno, vendar nisem videla ničesar. Po licih so mi polzele solze. To se mi je zadnje čase pogosto dogajalo. Spomin na prijateljico je bil še vedno živ ... in boleč. Zelo sem jo pogrešala. Želela sem si, da bi se lahko znova videli. Da bi se ji lahko opravičila. Jezna sem bila nase, saj sem vedela, da brez mojega prepričevanja sploh ne bi šli na zabavo. Samo zato, ker sem bila tako trmasta, se je zgodilo, kar se je. In največjo škodo je pri tem utrpela ona, ki ni bila nič kriva. Sama pa, ki sem bila odgovorna za vse, sem dobila le nekaj prask. Ni bilo pošteno. Oh, ko bi le lahko storila nekaj, da bi popravila napako ...

Ideja se je pojavila nenadoma. Ni vedela, ne od kod ne zakaj. Preprosto prikradla se je v njene misli. Bila je nora, zelo nora. A čutila je, da je to edina stvar, ki jo bo pomirila. Že več mesecev je namreč obiskovala psihologa, pa ni pomagalo. Nočne more so ostajale in vedela je, da se ji bo zmešalo, če se jih ne znebi. Znebila pa se jih bo lahko le na en način. Tako da bo popravila krivico, ki se je zgodila. Tiho je odšla iz sobe in nato po stopnicah v vežo. Odklenila je vrata in se še zadnjič ozrla po svojem domu. Obrnila se je in stekla. Sapa ji je pohajala, a se ni ustavila. Vse dokler ni prišla na cilj. Stala je prav v tistem ovinku, kjer se je zgodilo. Tam, kjer se je njena nočna mora začela in kjer se bo tudi končala. V to je bila prepričana. Ozrla se je okoli sebe. Daleč na vzhodu so se pojavili prvi sončni žarki. Stopila je na cesto in zrla proti njim, dokler se ni pripeljalo tisto, na kar je čakala. Zaslišala je nadležno škripanje zavor in glasno hupanje. Bolečina je bila neznosna in hkrati prijetna. Razprostrla je roke in padla. Ni vedela, ali je padala dolgo ali le nekaj sekund. Vedela je samo, da ji je uspelo.

IZBOLJŠAVA

Osebe: Amalija Zupanc, Franjo Novak, Tristan Škrbot, Anica Svit, Jožica Ladinek, sodelavci

Podjetje Smetimajn se ukvarja z aktualnimi problemi v okolju. Obstaja že nekaj desetletij in vsako leto dobi nagrado za najuspešnejše podjetje v Sloveniji. V teh nekaj desetletjih se je zamenjalo veliko direktorjev podjetja, ki je veskozi ostalo v družini. Sedanja direktorica je postala Amalija Zupanc, ki je Smetimajn pripeljala na sam vrh. Spremljamo dogajanje v sejni sobi.

Amalija (razločno in glasno): Spoštovani delavci, delavke. Lepo vas pozdravljam na že šestem poslovnem sestanku v tem letu. Veliko sem razmišljala in se odločila, da bodo stvari od zdaj naprej tekle drugače. Lotili se bomo novega projekta, ki od nas zahteva izvirnost, vztrajnost in iznajdljivost. Rešiti si želim vprašanje, kam z vsemi odpadki na Zemlji. Vsakemu od vas dam en teden, da razmislite, kako bi vprašanje rešili vi, in nam na naslednjem sestanku to tudi obrazložite.

Anica (prekine direktorico, reze glas): Direktorica, direktorica! Kdo bo vodil potek projekta, kdo bo glavni?

Tristan: Kot pomočnik in tajnik naše predrage direktorice ti lahko povem, da vodje do sedaj še nimamo. Tisti, ki bo najbolje predstavil projekt, bo zadolžen za vso organizacijo.

Anica (užaljeno): Ampak ... Vedno sem bila vodja jaz, nihče ne ve več od mene, poznam vse trike, zvijače! Zakaj ste se tokrat odločili drugače?

Jožica: Še jaz vem, da želi gospa Amalija dati priložnost tudi drugim. Še čistilka ima bolj razvite možgane kot vi!

Amalija (prijazno): Dami, ne prepirajmo se in ne ustvarjamo negativnega vzdušja. Prosim, da se umirita in pozabita na nesoglasja.

Obe prikimata. Amalija konča sestanek in uslužbenci odidejo v svoje pisarne. Franjo medtem v svoji pisarni razmišlja o projektu, ki bi ga lahko, glede na svoje krasne ideje, izpeljal. V pisarno pride Jožica.

Jožica (umirjeno): Kako si, Franjo? Kako družina in otroci?

Franjo (nervozno, a z zamišljenim pogledom): Vse mi gre dobro od rok.

Jožica (opazi, da nekaj ni v redu in ga potrpeplja po rami): Si prepričan, da je vse dobro? Ne izgledaš ravno najbolje.

Franjo (se zasmeeji): Jožica, če me je kdo znal prebrati, si bila to vedno ti. Res je vse dobro. Muči me samo ta projekt, ki nam ga je zastavila gospa direktorica. Menim, da sem dovolj sposoben za tako delo. Tudi moje ideje niso slabe, le organizacija mi dela neznanse probleme.

Jožica: Pridi z mano. Povabim te na kavo in ti mi lahko vse pojasniš.

Skupaj odideta v kavarno ter si naročita kavo. V bližini opazita Anico, ki se ustavi pri njuni mizi.

Anica (posmehljivo): Glej, no, glej. Koga imamo tukaj? Navadna ničvredna čistilka in brezupen primerek uslužbenca. Vesta, da

že imam idejo o projektu in jo bom kmalu predstavila? Uživajta!

Jožica (*jezno*): Vidiš! Ta ženska ni normalna. Ne more kar tako poniževati ljudi. Sedaj vidiš, zakaj je ne maram. Poleg tega se norčuje tudi iz mojega poklica. Nikoli ne sme dobiti tega projekta. Nikoli.

Franjo: Jožica, ne jezi se. Saj veš, da ima nizko samopodobo in se počuti nemočno. Zato se spravlja na naju. Dobro ve, da naju bo s tem razjezila. Tudi če se razburiš, tega ne smeš pokazati. To je največja modrost življenja.

Jožica (*ga prekine, hitro*): Že vem. Že vem! Vem, kaj bova storila.

Franjo (*začudeno*): Midva?

Jožica: Ja, midva. Skupaj se bova domislila odlične ideje in skupaj organizirala potek. Ti seveda lahko vse vodiš. Komaj čakam, da vidim Aničin obraz, ko bo izvedela, da sva midva zmagala!

Franjo (*mirno*): Rekel sem ti, da se v vajino dramo ne bom vmešaval.

Jožica: Saj to ne bo vmešavanje. Jaz bom pomagala tebi, ti pa boš pomagal meni. Rada bi videla njen zgrožen obraz. Si za? (*Ponudi mu roko.*)

Franjo (*po trenutkih oklevanja ji stisne roko*): Velja!

Skupaj nato v enem tednu prideta do imenitne ideje, ki navduši tudi njune najbližje sodelavce. Ti jima ponudijo pomoč in skupaj organizirajo, vodijo in izboljšujejo projekt. Napoči čas velikega sestanka.

Amalija (*prijazno*): Sodelavke, sodelavci, dobrodošli! Veselim se vaših idej. Naj zmaga najboljša rešitev!

Tristan: Tako je, gospa direktorica, prav ste povedali. Vaše besede so vedno tako premišljene, skrbno izbrane, nenavadno čudovite. Res nam je lahko v čast, da delamo z vami.

O, gospa direktorica, res, prav ste povedali. Naj zmaga najboljši, naj najboljša ...

Amalija (*ga prekine*): Tristan, mislim, da bo dovolj za danes. Čakajo nas pomembne odločitve, na voljo pa nimamo veliko časa.

Tristan (*vedro*): Prav imate, gospa direktorica. Včasih res preveč govorim. Kdo bi rad prvi začel?

Nastala je popolna tišina, naenkrat pa je vstala Anica in začela s svojo predstavitvijo.

Amalija: Hvala, Anica! Še kdo?

Franjo (*vstane*): Jaz.

Anica ga začudeno pogleda, Amaliji in Tristanu pa se na obrazu pokaže nasmešek.

Franjo (*obotavlja joče*): Te ideje nisem razvil sam. Z mano je delala izjemna ženska Jožica Ladinek in najini najbližji sodelavci. Skupaj smo pripravili in izpilili zamisel. Menimo, da vam bo nadvse všeč.

Garač in njegova ekipa predstavijo zamisel in si prislužijo velik aplavz.

Amalija: Hvala, Franjo, za izjemno predstavitev! Sedaj pa je na vrsti glasovanje. Kdo je za to, da vodja postane Anica in uporabi svojo idejo?

Zanjo je glasovalo le nekaj uslužbencev.

Amalija: Kdo pa je za to, da uporabimo Franjevo idejo?

Ostali uslužbenci so dvignili roke visoko v zrak.

Tristan: Torej je odločeno. Franjo, ti si novi vodja projekta! Čestitam! (*Sledi aplavz.*)

Franjo (ponosno): Izrazil bi željo. Ideje se nisem domislil sam, pomagali so mi Jožica in sodelavci. Ne zdi se mi prav, da požanjem vso slavo. Želim si, da bi na mestu vodje stali mi vsi!

Direktorica se je z njegovim predlogom strinjala in priprave na izpeljavo projekta so se začele. Anica je kljub svojim zadržkom spre-

jela dejstvo, da tokrat ni glavna, in se priključila Franjevi ekipi. Z Jožico sta začeli graditi odnos znova in Anica se je spremenila.

Franjo: Kot je nekoč nekdo rekel: »Vsi ljudje si zaslužijo drugo priložnost!«

Tako se je zgodba naših junakov končala s timskim delom in medsebojno pomočjo.

Lea Pavlovce, 9. razred

OŠ Toneta Tomšiča Knežak, mentorica Olga Novak

NITI NE VSEMOGOČNA LJUBEZEN

Mati se ponovno poroča, ampak tokrat z dvajset let mlajšim od sebe. Ravnokar je dopolnila dvainštirideset let, kar pomeni, da je njen bodoči mož dvaindvajset let star. Ime mu je Leon in je lepotec. Čudi me, da me je sploh povabila na poroko, saj po njeni ločitvi z očetom nismo imeli veliko stikov drug z drugim. Na začetku sploh nisem hotela iti, ravno tako ne oče, a sem si premislila in prepričevala očeta. Po nekaj dneh mi ga je končno uspelo prepričati. Tako da se zdaj odpravlja. Oblečena sem v vinsko rdečo obleko s čipko in črnimi čevlji na peto. Moram priznati, da sem kar lepa. Tudi oče ni slab. Nosi sivo obleko z metuljčkom okoli vratu in črne čevlje. Tako se bleščijo, da se lahko vidiš v njih. Vožnja do njune hiše je tiha. Voziva se približno petinštirideset minut. Ko prispeva na kraj poroke, me pričaka veliko presenečenje. Veliko ljudi. Mladih ljudi. Verjetno so vsi Leonovi prijatelji. Izstopiva iz avtomobila in vse oči zletijo na naju. Stara sem osemnajst let, zato me ne čudi, da me vsi fantje gledajo, vendar mi je vseeno malo nelagodno. Počasi vstopiva v hišo in že jo vidim. Lepa, dolga, bela kot sneg obleka, zraven pa črno, mišičasto telo. Pristopiva k njima in ju lepo pozdraviva, medtem pa me Leon gleda kot svojo naslednjo žrtev. Dava jima darilo in odideva k svoji mizi. Čez urico sta poročena in plešeta. Dan se odvije hitro in noč pride še hitreje. Odpravim se na stranišče, a ko hočem zakleniti, nekdo potegne vrata nazaj. Leon.

»Kaj pa misliš, da delaš?« ga vprašam. Ne odgovori mi, samo gleda. Potem pa me prime za pas in me potegne k sebi ter reče: »Tole.«

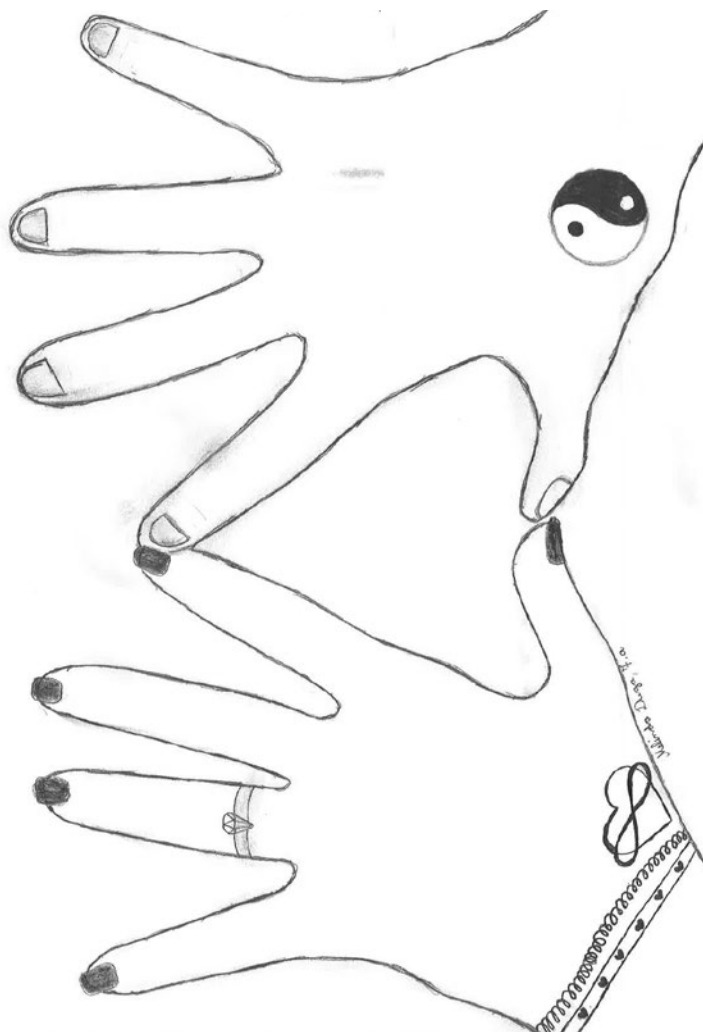
Poljubi me. To me preseneti, a ga poljubim nazaj. Potem pa se vrata odprejo in noter vstopi Ana. Moja mati. Hitro se odmakneva drug od drugega, vendar prepozno. Dočaka me še eno presenečenje. Mati me udari in kriči: »Sem vedela, da ti ne morem zaupati. Sem vedela!« Gledam jo s presenečenjem v očeh. »Saj nisem jaz kriva!« kričim nazaj. »Misliš, da sem te jez poljubil?« se oglasi glas, in sicer Leonov. Pogledam ga. Nikoli nisem imela

take želje, da koga udarim kot takrat.

»Izgini!« spet kriči Ana. Odidem iz kopalnice in vsi me gledajo, tudi moj oče.

Oče pride do mene, me potegne za roko in reče: »Pojdiva«. Besen je. V avtu mu vse razložim in končno se malo umiri. Zdaj je jezen na Leona.

To je bil zadnji dan, ko sem videla Leona ali mater. Hočem, da ostane tako, saj naslednjič ju bom udarila. Izvem, da je vse to bil načrt Ane, saj me je hotela osramotiti in spraviti iz svojega življenja. Ne morem verjeti, da je Leon sodeloval. Ni zgledal najbolj nedolžen, a da bi to naredil, si nisem nikoli mislila. To je dokaz, da ne sodi ljudi samo po videzu.

MELINDA DUGA, 7. a

VRNITEV K TEMI

Tema je brezdanje brezno,
zlovešče, mrko in oprezno.
Tema je skrita globel.
Poet se je vanjo odel.

Tema je družnik tišine.
Je mejnik stvarnosti
in izmišljotine.

Tema je kakor svetloba,
da nam videti,
a ne cvetja ali dreves,
temveč premnogo čudes,
vpogled v brezkončna
vabeča prostranstva.

Tema je izvor domišljije,
bujnih podob
in živih prigod.

Gre za zlitje vsega:
strahu, srha in gorja.
A je tudi obljuba:
z lučjo snidenja.

Ko luna mesečino
zliva s temino,
medel obstret
naslika črnino.

Še pesnik ne razume hladu,
spokoja noči in miru,
četudi mu nizanje rime
in pesnjenja prvine
krajšajo minute
in srčne mu vlivajo upe.

Kdo ve za žalostinko otožno,
kdo za radostni napev?
Kmalu sonce zaide zložno
in slišen bo bežen odmev.

LAN ZAVRŠEK, 7. b

POLITIČNI ZAPORNIK DANIEL DOLES NIČESAR NE OBŽALUJE

Danijel Doles je mladenič, star 24 let. Živi v Južnoafriški republiki v času velikega nasilja in zaničevanja temnopoltih ljudi. Njegov zelo dober prijatelj je Peter, ki je pa temnopolt, Danijel pa ni, zato je bilo njuno prijateljstvo sporno. Ker so bili policija in drugi ljudje včasih zelo nasilni do Petra, se je odločil temu narediti konec.

Nekega dne je naredil plakat, na katerem je pisalo: »Črni ali beli, vsi smo ljudje.« Z njim je odšel na ulico in protestiral. Pridružil se mu ni skoraj noben belec, prišlo pa je veliko črncev. Skupaj so peli stare pesmi in spodbujali k enakosti. Danijel je videl na drugi strani ulice majhnega temnopoltega otroka v raztrganih oblekah. Spomnil se je, da ima v nahrbtniku nekaj hrane, zato je stekel do njega in mu jo dal. Deček ja bil vesel in je hitro začel jesti to rezino kruha. Danijel ga je vprašal: »Kako ti je ime?« Deček mu je odgovoril: »Nelson.«

Danijel ga je povabil k skupnemu protestu. Tako so peli še okoli dvajset minut. Naenkrat je nekdo zakričal: »Tam so!« Vsi so se razbežali, ker so videli, da proti njim teče cela skupina policistov. Danijel je prijel dečka za roko in začel bežati. Nista prišla daleč, ko je Danijela podrl na tla eden izmed policistov. Nelsonu je zakričal: »Beži in se ne ustavi, dokler se ne prepričaš, da ni nikogar več za tabo!« Deček ga je ubogal in tekla iz mesta. Nihče izmed policistov ga ni ujel.

Danijela so odpeljali v zapor za deset let. Na polovici zaporne kazni ga je sodišče vprašalo, če obžaluje svoja dejanja. Odgovoril jim je: »Takega dejanja ne bom nikoli obžaloval. Naša politika je zgrešena in če kdo misli drugače, si zakriva oči, saj so ti črnci tudi ljudje in ne neke živali, ki se jih preganja in lovi.« Sodišče je Danijelu dosodilo še dodatnega pol leta kazni.

Po desetih letih in pol je odšel domov. Imel je malo drobiža, zato si je kupil časopis. Nekaj časa je bral, na zadnji strani pa je opazil nekaj, kar je pritegnilo njegovo pozornost. Pisalo je: »Nelson Mandela, iskan zaradi uporov proti državi, če ga opazite, prosimo, to sporočite policiji.« Danijel se je nasmehnil, ko je videl njegovo sliko, saj je fanta spoznal. Sklenil je da ga bo poskušal najti. Poskušal je več let, a mu ni uspelo.

Ko je bil starejši, je večkrat v časopisu opazil njegovo sliko in velikokrat je pomislil, da tistega protesta res nikoli ne bo obžaloval.

ANDREJ ŠTEINER, 8. b

SIV TELEFON ALI BARVNO ŽIVLJENJE

Gledam jo, kako leži na postelji. Nepremično strmi v ogledalo in gleda samo sebe. Gleda svoje debele roke, čeprav so tanjše od nekuhanega špageta. Razjezi se. V obe roki zgrabi uteži in jih začne dvigovati, čeprav je tako šibka, da v tretjem poskusu obupa. Zavzdihne in se obrne k meni. Pa smo spet tam. Zgrabi me. Čutim, kako njeni umetni nohti drsijo po mojem »trebuščku«. Ko že mislim, da bo šla igrati igrice, vseeno stisne na to prekleto ikono vijolično roza barve, na kateri je obris fotoaparata. Najraje bi kar »krešnil«. Hitro stisne na njeno najnovejšo fotografijo in nekoliko zastane, ko si ogleduje svojo dolgo postavo, ki stoji na balkonu in zre v sončni zahod. Nato se zdrzne in začne hitro pregledovati komentarje:

Galaxy 2000: Najlepša si! Hvala za teg. :)

Anisa 16: Uf, ni za kaj.

Bella: Goriš!

Anisa 16: Hvala ti! To imam po tebi!<3

Pri naslednjem komentarju opazim, kako se ji zmrači pred očmi.

Tiger: Kak si tak vlka, ko neka lojtra.

Njen nasmeh izgine. V očeh se zasvetlikajo drobne kapljice, ki izgledajo kot diamanti, ki krasijo njene nohte. Opazim, da je za hip ošinila ogledalo. Hotela je preveriti, če je to res, nato pa hitro odpisala:

Anisa 16: Ha, ha, res je.

Komentar jo je prizadel, čeprav tega ni napisala, vendar je vidno spremenila svoje razpoloženje. Hitro me odloži in začne hoditi po sobi.

Spustim glas, saj je to moje delo. Njen pogled se ponovno ustavi na meni, kot da bi čakala na nekaj. Skoči proti meni in me hitro prižge. Vidim razočaranje na njenem obrazu. Mama ji je napisala SMS: Pojdi v trgovino. Zmanjkalo nam je kruha.

Zavzdihne in zavije z očmi. Ko ponovno zažgolim, se obrne in me hlastno potegne v dlan. Obraz se ji končno razsvetli, ko zagleda komentar:

Katja: Uf, stara. Kje si kupla hlače? Ful so lepe.

Hitro natipka odgovor in si nadene pulover za obisk trgovine. Nato steče iz sobe in odskoče po stopnicah. Naenkrat se ustavi, se zasuče na peti in priteče nazaj v sobo. Pograbi me. Stlači me je v zadnji žep nahrbtnika in se odpravi v trgovino.

Preden zavije na oddelek s prehrano, se hitro ustavi na oddelku z oblačili. Pomeri si najkrajše krilce. Vzame me iz žepa in pritisne na njeno najbolj uporabljeno ikono v letu. Na tej ikoni je obris še enega fotoaparata. Tokrat je to pravi fotoaparat. Med poziranjem tisočkrat stisne le nanj. Slike, slike, slike, slike, slike. Postajam že sit. Moja shramba se je že skoraj napolnila. Ona pa še vedno stiska name. Končno se ustavi. Izmučen sem. Hitro objavi sliko in pod sliko napiše:

POLINA 8.b
CRIMOVA

Anisa 16: Shoppiiiiiiiiiiiiing.

Postajam vedno bolj zaspan. Nato zaspim, saj mi je zmanjkalo energije.

Zbudim se nahanjen. To je najboljši občutek. Vidim jo, kako sedi na postelji in piše domačo nalogo. Končno se trudi zanjo, saj običajno uporabi mene, ko išče odgovore. Vendar je moje zabave konec, saj ponovno zapiskam. Njena pozornost se preusmeri name. Vstane in me zgrabi ter prekine povezavo s polnilca. Sedaj ni več tako zabavno.

Odpre Instagram. Zagleda, da je Kylie Jenner objavila novo sliko, kjer pozira pred Gucci trgovino, v naročju pa drži svojega otroka Stormy. V drugi roki drži Louis Vuitton torbico, v ospredje pa tišči svojo zadnjico. Ob tem kar zmrznem, da me mora Anisa ponovno zagnati.

Nestrpno čaka, da se posodobim, da lahko pregleda svoje komentarje.

Poveže me s svojim profilom in komentarji se kar naslikajo na mojem ekranu. Roka se ji začne tresti, ko prebere:

Nia Potok: Fuj, to krilo je premlahavo zate. Rajši si kupi kakšno trenerko, da bo skrila tvoje preklaste noge.

Lars V: To krilo te naredi ravno ko palačinko. :(

Od jeze me kar izklopi.

Ko me ponovno vklopi, vidim, kako je jezna, a tudi žalostna. Nato stisne na gumb »izbriši profil« in ga brez premišljevanja pritisne. Tako sem vesel, da ji sploh ne ponudim možnosti: Izbrani element bo trajno izbrisan. Ali ga želite izbrisati?

Teža, ki sem jo moral nositi, kar izgine. Bila je res velika datoteka. Uf, sedaj imam shrambo veliko večjo.

Nato me izklopi in obrne ekran, da je ne morem videti.

Zbudim se.

Je ponedeljek, 6. april, ob 15:32. Ugotovim, da sem spal pet dni. Zelo sem lačen, imam malo energije. Vidim njene podočnjake in utrujene oči, prebarvane z maskaro, ki verjetno že nekaj dni ni bila odstranjena. Njeni mastni lasje so speti v razmršeno figo. Njen obraz je skrivnosten. Ni jezen ali žalosten, temveč predstavlja nekaj, česar ne morem skenirati. Roke ima namazane z rdečo barvo. Po mojih preračunih ni kri, temveč tempera barva. Risala je. V ozadju zagledam veliko platno, ki ga prej nisem opazil v njeni sobi. Platno je poslikano s črno in rdečo barvo. Podobe na sliki so, kot da od jeze vpijejo. A vse le niso tako temačne. Nekaj podob je tudi prepletenih s perfektnimi dekleti. Mogoče je tako hotela sama izgledati. Slika verjetno prikazuje njeno bolečino.

Približa se mi in me zgrabi. Stopi na balkon. Na tistega, kjer sem jo tolikokrat fotografiral. Zmeden sem, saj sonce ne vzhaja niti ne zahaja kot običajno, ko jo fotografiram. Pravzaprav je sivo. Začelo je deževati. Postajam moker. To mi sploh ne ugaja. Sovražim vodo, še bolj kot muce. Malo strmi vame. Gledam v njene oči. V navadnih, sivih, žalostnih očeh zagledam lesket. Kot da bi jo nekaj pičilo, hitro stopi k robu balkona ... in me vrže.

Poletel sem v zrak in zadnja stvar, ki sem jo videl, je bila ona in mavrica, ki se je naslikala v ozadju.

Ela Velikonja, 9. razred

OŠ Prežihovega Voranca Maribor, mentorica Mojca Andrej

KO SEM BILA STAREJŠA

Ko gledam se zdaj,
rada bi šla nazaj,
v bodoči čas,
ko sem bila starejša.
Trava je bila bolj zelena,
zdaj pa je suha in nepokošena.
Včasih znala sem mirno sedeti,
leteti pod mavričnim obokom,
zdaj ne znam niti več plavati s tokom.
Ko bila sem starejša,
bila sem modrejša,
saj znala sem biti jaz,
zdaj skrivam se pod masko,
čakam, da povozi današnji me čas.
Včasih ni bilo mi mar,
kako izgledam,
zdaj v nepomembnih stvareh se utapljam.
Včasih vedela sem, kaj prav je
in kaj ne, kar vredno je vse.

Laura Vrbančič, 8. razred
OŠ Ivana Cankarja Ljutomer, mentorica Katja Jug

NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI

V odročni vasi, daleč stran od mesta, je Janez zagledal svetleči se predmet. Približal se mu je in ga prijel v roke.

Janez (*zakriči*): Našel sem zlato, bogat sem! Ne bom več hodil v službo!

(Večina vaščanov se približa in si ogleduje "zlato".)

Rudar: To že ni zlato!

Janez: Kako, da ne, če se pa sveti?! Očitno se motite, rudar.

Rudar (*razburjeno*): Jaz se že ne motim! S tem poslom se ukvarjam že več let!

(Sonce se skriva za oblake in predmet se neha svetlikati.)

Janez: Mogoče pa imaš prav. Ampak kaj bi potem to lahko bilo?

Rudar: Verjetno je hrana. (*Ugrizne v predmet in zlomi se mu zob.*) Au, moj zob!

Janez: To že ni hrana!

Rudar: Lahko vprašava župana, če mogoče ve, kaj to je.

(Čez nekaj minut pride župan in opazi množico ljudi, zbrano okoli Janeza.)

Župan: Kaj pa imamo tukaj?

Janez: Našel sem nek predmet.

Župan (*zagleda predmet*): Vau, kako se svetlika!

Janez: Gospod župan, ali morda veste, kaj bi to lahko bilo?

Župan: Verjetno je krožnik.

Janez: Oprostite župan, ampak ta "krožnik" ima na sredini luknjo.

Župan: Pa res! Raje bom poklical naša znanstvenika, Širokohlačnika in Kuštroglavnika, mogoče pa onadva vesta, kaj bi lahko to bilo.

(Prvi pride znanstvenik s širokimi hlačami, ki mu pravijo Širokohlačnik.)

Širokohlačnik: Dober dan, gospod župan.

Župan (*veselo*): Dober dan, Širokohlačnik. Hvala, da si prišel.

Širokohlačnik: Vam na uslugo, gospod.

Župan: Janez je našel ploščat, bleščeč, trd in luknjast predmet. Ali morda veste, kaj bi to

lahko bilo?

Širokohlačnik (*ko zagleda predmet, stopi korak nazaj in zajame sapo*): To že ni predmet, ampak žival!

Janez: To že ne more biti žival, saj se ne premika in ne diha!

Širokohlačnik (*razburjeno*): Kako si upaš nasprotovati mojim besedam?

(Odgovori mu drugi znanstvenik, imenovan Kuštroglavnik, ki je ravnokar prišel.)

Kuštroglavnik: Jaz se strinjam z Janezom. To že ni žival.

Širokohlačnik: Kaj pa je potem?

Kuštroglavnik: To vendar pripada Nezemljanom. Verjetno se bodo vsak čas vrnili po to!

(Zaradi lahkovernosti vaščanov je zavladal nemir. Vsi so se skrili v svoje hiše. Mimo pride dvanaajstletni Matej in pobere predmet.)

Kuštroglavnik (*zakriči*): Matej, pusti to! To pripada Nezemljanom!

Matej (*se zasmeji*): Ne, to je moje, ravno pred uro sem ga izgubil.

Kuštroglavnik: Kaj pa je potem to?

Matej: Temu se reče zgoščenska.

(Vaščani se začudeno pogledajo. Nihče ne ve, kaj to je. Matej jih odpelje k sebi domov in vstavi zgoščenko v nov radio. V trenutku se začne predvajati glasba.)

Širokohlačnik: Tako, da je naš predmet v bistvu ploščata luknjasta kaseta?

Matej: Tako je!

Matej čez nekaj ur, utrujen od napornega dneva, zaspi kar na kavču. »Mogoče pa jim bom jutri pokazal prenosni telefon. Jutri bo šele zanimivo!« si misli in se nasmehne ter trdno zaspi.

Lučka Zagrajšek, 8. razred
OŠ Boštanj, mentorica Silva Žveglič

NOČNA MORA

Vidim te,
a nisi tam.

Mračna podoba
prodre iz sanj.

Bolečina, ki me ne spusti,
ne vidim več jasno pred očmi.

Globlje kot grem,
dlje sem stran.

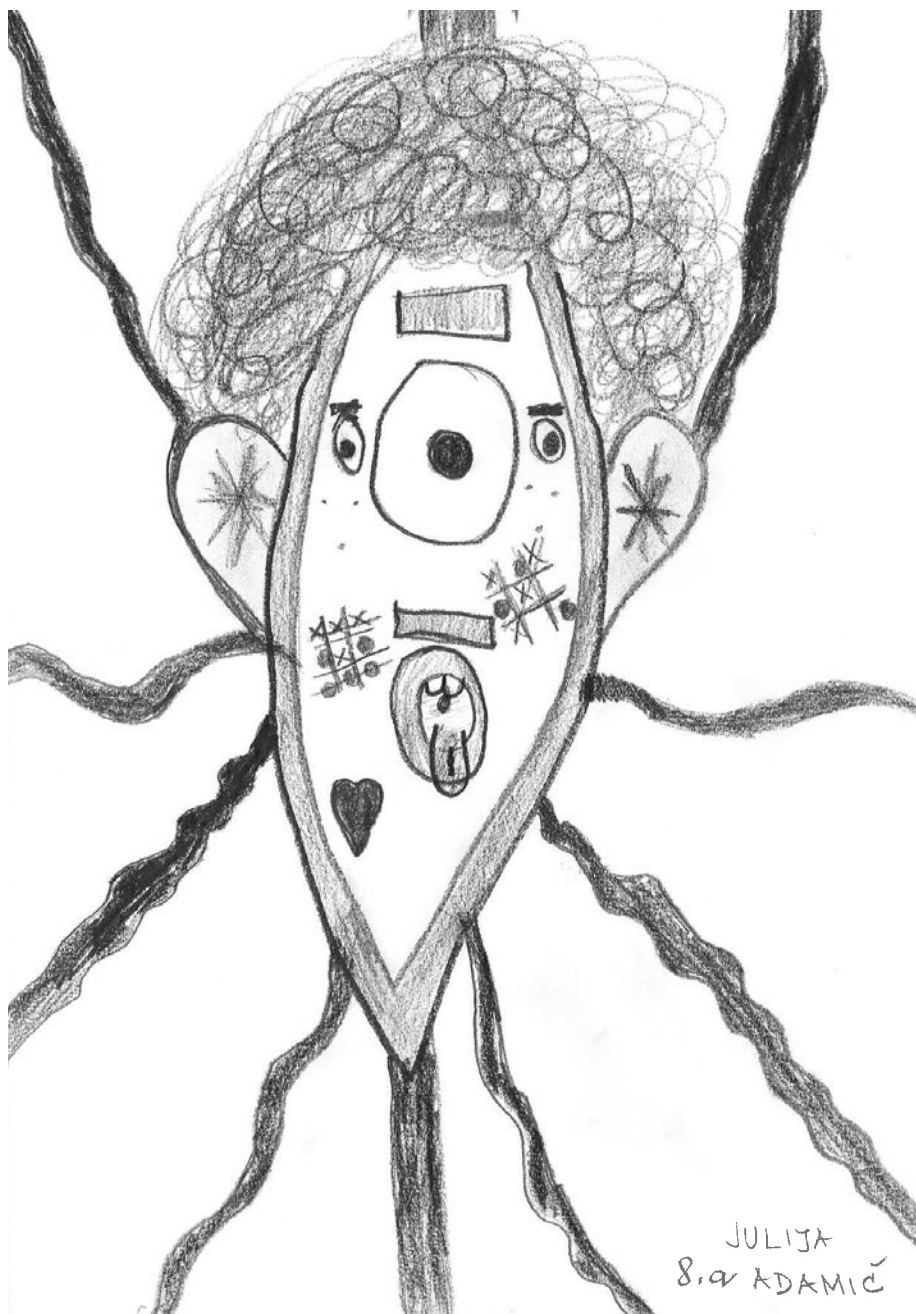
Vidim odtenke svojih notranjih ran.

Zrcalo, ki počí,
resnica zbledi,
ostane samo spomin
moje pretekle osebnosti.

Svet se vrti,
a jaz stojim,
vsi že spijo,
a jaz bedim.

Plitvina oddaljuje se,
tonem globlje in globlje ...
poti nazaj več ni,
sprijazniti se moram z napakami.

Tla odprejo se,
padam ...
dlje in dlje ...
rešitev nemogoča se zdi,
zato odprem oči ...

JULIJA ADAMIČ, 8. a

SEZNAM SODELUJOČIH AVTORJEV, MENTORJEV IN ŠOL

Julija Adamič, 8. razred
mentorica Mojca Pliberšek
OŠ Frana Roša Celje

Žan Arsov, 8. razred
mentorica Andreja Dobnikar
OŠ Brezovica pri Ljubljani

Anika Auer, 9. razred
mentorica Božena Ferencina Brence
OŠ Gustava Šiliha Laporje

Nadja Bajde, 8. razred
mentorica Darinka Ferencak Agrež
OŠ Brežice

Ema Batagelj, 9. razred
mentorica Sabina Ozmec
OŠ Rače

Blaž Bogdan, 9. razred
mentorica Sonja Lenarčič
OŠ Kidričevo

Rebeka Cankar, 8. razred
mentorica Maja Brezovar
OŠ Žiri

Tim Cizej, 8. razred
mentorica Mojca Cestnik
OŠ Polzela

Vanesa Cuznar, 8. razred
mentorica Ljudmila Treven
OŠ Rovte

Eva Čampa, 9. razred
mentorica Anita Dernovšek
OŠ Vižmarje - Brod

Katarina Debevec, 9. razred
mentorica Urška Oražem
OŠ Mengeš

Doroteja Drevenšek, 9. razred
mentorica mag. Polonca Čontala Piberl
OŠ Angela Besednjaka Maribor

Ali El Ghannam Ernecl, 8. razred
mentorica Vlasta Povše
OŠ Mozirje

Lina Fefer, 9. razred
mentorica Cvetka Šavel Kerman
OŠ I Murska Sobota

Luka Filip, 9. razred
mentorica Irena Grašič Arnuš
OŠ Kuzma

Marcus Galli, 8. razred
mentorica Biljana Petač
OŠ Savsko naselje Ljubljana

Lea Godec, 8. razred
mentorica Silva Žveglič
OŠ Boštanj

Filip Gračner, 8. razred
mentorica dr. Ana Koritnik
OŠ Miklavž na Dravskem polju

Hana Grdadolnik, 8. razred
mentorica Maja Brezovar
OŠ Žiri

Eva Grmič, 9. razred
mentorica Nataša Škorjanc Strnad
OŠ Milana Šuštaršiča

Nina Gvardjančič, 9. razred
mentorica dr. Ana Koritnik
OŠ Miklavž na Dravskem polju

Marinka Horvat, 8. razred
mentorica Marjetka Erdelji
OŠ Bogojina

Amra Huremović, 9. razred
mentor Tomaž Repenšek
OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj

Zoja Jesih, 9. razred
mentorica Zdenka Ivančič
OŠ Brezovica pri Ljubljani

Manca Kastelic, 8. razred
mentorica Biljana Petač
OŠ Savsko naselje Ljubljana

Gašper Klanjšček, 9. razred
mentorica Sergeja Šorli
OŠ 8 talcev Logatec

Ema Ključarič, 8. razred
mentorica Blanka Skočir
OŠ Frana Roša Celje

Rebeka Krajnc, 8. razred
mentorica Olga Kožel
OŠ Hudinja

Ana Kren, 9. razred
mentorica Mojca Andrej
OŠ Prežihovega Voranca Maribor

Ana Kumperger, 9. razred
mentorica Valentina Toman Čremožnik
OŠ Šempeter v Savinjski dolini

Meta Lukan, 8. razred
mentorica Ljudmila Treven
OŠ Rovte

Sara Marinič, 8. razred
mentorica Katja Jug
OŠ Ivana Cankarja Ljutomer

Emilija Malèna Martinuzzi, 9. razred
mentorica Mihaela Dorner
OŠ Franca Rozmana - Staneta Maribor

Jure Matiš, 9. razred
mentorica Irena Grašič Arnuš
OŠ Kuzma

Zala Maučec, 9. razred
mentorica Marjetka Erdelji
OŠ Bogojina

Neža Mikič, 9. razred
mentorica Mateja Hrastnik
OŠ Hudinja

Rozalija Lia Muršec, 9. razred
mentorica Sonja Lenarčič
OŠ Kidričevo

Liana Nakani, 9. razred
mentorica Darinka Ferenčak Agrež
OŠ Brežice

Bogdan Mirko Novak, 8. razred
mentor Tomaž Repenšek
OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj

Jona Novak, 9. razred
mentorica Jasna Ledinek
OŠ Ribnica na Pohorju

Tadej Nuncija, 9. razred
mentorica Olga Novak
OŠ Toneta Tomšiča Knežak

Hana Ovčina, 9. razred
mentorica Anamarija Lah Šuster
III. OŠ Celje

Lea Pavlovec, 9. razred
mentorica Olga Novak
OŠ Toneta Tomšiča Knežak

Lara Pevec, 8. razred
mentorica Andreja Rotar
OŠ Trzin

Ana Plajnšek, 9. razred
mentorica Saša Peršoh
OŠ Žetale

Ela Pori, 9. razred
mentorica Dušica Doberšek
Waldorfska šola Savinja

Primož Potisk, 9. razred
mentorica Albina Avsec
OŠ Gustava Šiliha Laporje

Lucija Povše, 9. razred
mentorica Valentina Toman Čremožnik
OŠ Šempeter v Savinjski dolini

Valentina Prodan, 9. razred
mentorica Maja Starc Šinigoj
OŠ Antona Ukmarja Koper

Lana Stanojević, 9. razred
mentorica Anita Dernovšek
OŠ Vižmarje - Brod

Blaž Strle, 9. razred
mentorica Olga Novak
OŠ Toneta Tomšiča Knežak

Zoja Strmšek, 8. razred
mentorica Sabina Ozmec
OŠ Rače

Matevž Sušnik, 9. razred
mentorica Anja Košir
Zavod sv. Stanislava, Osnovna šola
Alojzija Šuštarja

Lucijan Škof, 8. razred
mentorica Mirana Likar
OŠ Log - Dragomer

Nik Škorjanc, 9. razred
mentorica Nataša Črešnar
OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica

Anuša Škvor, 9. razred
mentorica Sergeja Šorli
OŠ 8 talcev Logatec

Ela Velikonja, 9. razred
mentorica Mojca Andrej
OŠ Prežihovega Voranca Maribor

Tan Vnuk, 9. razred
mentorica Mihaela Dorner
OŠ Franca Rozmana - Staneta Maribor

Laura Vrbančič, 8. razred
mentorica Katja Jug
OŠ Ivana Cankarja Ljutomer

Lučka Zagrajšek, 8. razred
mentorica Silva Žveglič
OŠ Boštanj

Nadja Žuna, 9. razred
mentorica Polona Učakar
OŠ Vransko - Tabor

O FRANU ROŠU

Na hiši v Jenkovi ulici številka 30 v Celju spominska plošča opozarja mimoidoče, da je tu živel in pisal pisatelj Fran Roš (1898–1976). Bil je ne samo pisatelj, ampak tudi pesnik, dramatik, publicist, satirik in pedagoški delavec, ki je svoje življenje posvetil vzgoji in izobraževanju mladih ter pisanju. Za njegove zasluge, namenjene Celju in Celjanom ter literarno delo, ga je leta 1955 tedanja občinska komisija za odlikovanja odlikovala z nazivom "častni meščan". Iz rodnega Kranja se je štiri leta star s starši in bratom preselil v Celje, kjer je oče dobil službo tajnika na okrajnem glavarstvu.

Kot osnovnošolec je obiskoval okoliško šolo v Celju in bil med najboljšimi učenci zapisan v "zlato knjigo", nato pa slovensko nižjo gimnazijo. Preden je končal višjo gimnazijo, ki je bila samo nemška, je moral v vojsko, saj je v tistem času divjala prva svetovna vojna. Na fronto ga zaradi bolezni niso poslali. Po vojni se je pod poveljstvom Rudolfa Maistra skupaj s Franjem Malgajem in Srečkom Puncerjem, ki sta v tej borbi padla, boril za Koroško. Nato je študiral pravo v Zagrebu, a je študij opustil in se posvetil učiteljskemu poklicu. Najprej je služboval v Preboldu, kjer je spoznal ženo, nato pa v Celju, kamor se je leta 1930 z družino preselil v svojo novo hišo.

V začetku druge svetovne vojne so ga Nemci kot zavednega Slovenca z ženo, sinom Franom in hčerko Sonjo izgnali v Srbijo. Ko se je po vojni vrnil iz izgnanstva, je opravljal delo šolskega nadzornika in nazadnje poučeval zgodovino na celjskem učiteljskišču, kjer je vzgojil več generacij mladih učiteljev. Leta 1953 se je upokojil in se še bolj posvetil pisanju.

Njegovi pisateljski začetki segajo v gimnazijska leta, ko je bil Rudolf Maister, s pesniškim imenom Vojanov, mentor mladim literatom. Roš je pisal leposlovna dela in publicistične članke za periodiko od dijaških let do svoje smrti, ki ga je še polnega načrtov odtrgala delu, življenju in družini. Pokopan je na celjskem pokopališču.

Kot pedagog in oče je poznal otroški svet in za otroke napisal *Juretovo potovanje in še kaj*, *Medvedek Rjavček*, *Medvedek Dija*, *Letalec Nejček*, *Vid Nikdarsit*, *Tinca brez mezinca*. Tri njegove celovečerne otroške igre: *Čarobna piščalka*, *Desetnica Alenčica* in *Ušesa carja Kozmijana* so igrali v poklicnih gledališčih in na odrih kulturnih društev, prav tako komedijo *Mokrodolci*. Napisal je številna dramska besedila za različne šolske prireditve, ki so večinoma ostala v rokopisu in tipkopisu. Sad obdobja izgnanstva v Srbiji sta knjigi: zbirka dokumentarnih pesmi *Pesmi iz ječe in pregnanstva* in njegovo najbolj obsežno delo *Slovenski izgnanci v Srbiji 1941-1945*.

Pisatelj Fran Roš je v svojem času predstavljal osrednjo kulturno osebnost Celja. S svojimi literarnimi in publicističnimi prispevki je sodeloval v številnih otroških revijah in drugih publikacijah, predvsem pa je polnil kulturne strani Celjskega tednika, zdaj Novega tednika.

Njegova bibliografija, v kateri niso upoštevana številna humoristična dela in travestije, namenjene za Pavliho, šteje okrog 1500 gesel. Napisala jo je prof. Antonija Fras. Učenci Osnovne šole Frana Roša v Celju so enajst let, od 1986 do 1997, raziskovali njegovo delo in življenje ter napisali sedemnajst raziskovalnih nalog. Šola je kot rezultat raziskovalnega dela izdala in založila pesniški zbirki *Ljubil sem te*, življenje in otroške pesmi *Čarovnije*. Učenci pa so leta 1997 uprizorili Roševo *Čarobno piščalko*, otroško igro v treh dejanjih, ki je doživela sedemnajst ponovitev. Z njo so se istega leta predstavili tudi na Linhartovem gledališkem srečanju izbranih gledaliških skupin na Vrhnikih.

Kdor je pisatelja Frana Roša poznal, ga pomni kot izjemnega človeka, ki je imel rad ljudi in se je znal vsakomur posvetiti. Gledališka igralka Nada Božič, sošolka Roševe hčerke Sonje Roš Smrekar, se ga je takole spominjala: »Kadar sva se srečala, je pozdravil tako, da je snel svoj črni klobuk in v nekakšnem loku po *molièrovsko* zamahnil z njim in pozdravil. Ljudi, kot je bil Fran Roš, ni več. Takšni ljudje so izumrli.«

Za zasluge, ki so jih Celjani Franu Rošu priznali, so štiri leta po njegovi smrti, bilo je leta 1980, v Celju po njem poimenovali novo osnovno šolo v Novi vasi. Leta 2006 so si učenci Osnovne šole Frana Roša, člani turističnega krožka, za predstavitev osebnosti svojega kraja izbrali pisatelja Frana Roša.

Od leta 1986 na Osnovni šoli Frana Roša v Celju potekajo *Roševi dnevi – literarno srečanje osnovnošolcev*, ki se je iz krajevnega srečanja razširilo na območno, nato pa na državno prireditev, letos že triintrideseto.

Ljudmila Conradi

Fran Roš

V MOLKU

Pri oknu v izbo jesen in mrak molčita.
Zakrij si trudni obraz, ki po njem razlita
je plaha luč ugašajočega dneva.
Že pozen je najin čas.

Zakrij si obraz z drhtečimi rokami,
da te ne vidim v trpki, težki omami
in ti mi ne vidiš v oči, v moj tuji in daljni
obraz.

NAJBOLJŠA LITERARNA ŠOLSKA GLASILA

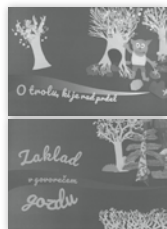
Na naslov Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti je ob letošnjem razpisu za najboljša osnovnošolska in srednješolska literarna glasila do roka prispelo 35 različnih publikacij, ki jih je prispevalo 29 šol oz. zavodov (24 osnovnih šol, 5 srednjih šol oz. gimnazij). Strokovno komisijo so sestavljali: prof. Miha Mohor, *slovenist*, *soavtor osnovnošolskih učbenikov in avtor priročnika Glasovi mladih*, Barbara Rigler, *producentka JSKD za literaturo in odgovorna urednica revije Mentor*, ter pesnica Maja Milošević Čustič. Komisija se je sestala v ponedeljek, 10. februarja 2020, in pregledala vsa prispela šolska glasila ter naredila izbor.

V šolskih literarnih listih je komisijo tudi letos zanimala izrazna moč mladih piscev ter pestrost literarnih zvrsti, ki se kaže kot rezultat sodobnega pouka besedilnih vrst in književnosti ter prizadevanj v delavnicah ustvarjalnega pisanja. Glede na izvirnost zamisli in uresničenje zastavljenih ciljev je komisija ocenjevala tudi posebne publikacije, od tematskih glasil, zbornikov, antologij, pesniških zbirk, priložnostnih publikacij ter projektnih nalog na temo literature ipd. Komisija ugotavlja, da se nivo literarnih glasil in publikacij viša, saj se številna glasila odlikujejo z jasnimi uredniškimi koncepti, za njihovimi stranmi pa razpoznavamo kakovosten sodoben pouk literature. Uspešno mentorsko delo izhaja le iz otrokove in mladostnikove avtentičnosti in je posredno. Zato v najboljših prispevkih ti izražajo svojo naravo, svoje enkratne skrivnosti in atraktivnosti svojega mišljenja. Med prispelimi je kar nekaj publikacij, ki jih šole pošiljajo že kar nekaj let in so bile že nagrajene. Tudi letos kažejo na kakovostno delo z mladimi, naj omenimo glasilo **Samorastniki** (OŠ Prežihovega Voranca Maribor).

NAJBOLJŠA GLASILA OSNOVNIH ŠOL:

OŠ Cerklje ob Gori

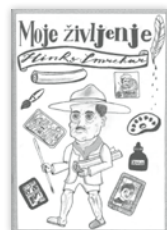
OŠ Cerklje ob Gori

Center za komunikacijo, sluh in govor - CKSG Portorož

PŠ Rovtarske Žibrshe

OŠ Hinka Smrekarja, Ljubljana

OŠ 8 talcev Logatec

OŠ Alojzija Šuštarja, Ljubljana

1. Nagrada za načrtno delo z mladimi literarnimi ustvarjalci za tri šolske publikacije

MLADA RAST, glasilo učencev OŠ Cerklje ob Gori

Cerklje ob Gori, junij 2019

(OŠ Cerklje ob Gori)

Literarna urednica: Mojca Lipužič Moravec

Likovna urednica: Ana Koren

O TROLU, KI JE RAD PRDEL in ZAKLAD V GOVOREČEM GOZDU, e-slikanici kot projektno delo pri neobveznem izbirnem predmetu NIP Umetnost

Cerklje ob Gori, maj 2019

(OŠ Cerklje ob Gori)

Mentorica: Ana Koren

Avtorji: učenci 4., 5. in 6. razreda

2. Nagrada za samostojno pesniško zbirko

Kaja Torkar: DANES SEM BILA NOČNA OMARICA

(Center za komunikacijo, sluh in govor - CKSG Portorož, Zbirka Zlata ribica)

Napisala in likovno opremila: Kaja Torkar

Uredil: Marko Strle

Jezikovni pregled: Vesna Lešnik Baruca

3. Nagrada za kakovostno literarno ustvarjanje najmlajših v podružnični šoli

DROBTINICE S PLANIN. Šolsko glasilo učencev prve triade

Rovtarske Žibrše, februar in junij 2019

(PŠ Rovtarske Žibrše)

Mentorica: Ana Žakelj

4. Nagrada za stripovsko projektno delo slovenskega slikarja

MOJE ŽIVLJENJE: Hinko Smrekar

Šolsko glasilo učencev prve triade

Ljubljana, september 2019

(OŠ Hinka Smrekarja)

Urednici in mentorici: Mojca Dremelj Blažon, Polona Kalan

5. Nagrada za spodbujanje pisemske komunikacije

NAŠI DNEVI. Glasilo OŠ 8 talcev Logatec

Logatec, šolsko leto 2018/19

(OŠ 8 talcev Logatec)

Odgovorna urednica in jezikovni pregled: Jasna Brenčič

Likovna oprema: Urška Župec Mele

6. Nagrada za pestro, bogato in kvalitetno literarno ustvarjanje

ŠUŠTARKE PISARIJE. Šolsko glasilo OŠ Alojzija Šuštarja, letnik XI, junij 2019

(OŠ Alojzija Šuštarja)

Zbrali in uredili: Anja Košir, Tadeja Drašler

Mentorica naslovnice: Marija Blaži

Odgovorna oseba: Tone Česen

NAJBOLJŠA GLASILA GIMNAZIJ:

Škofijska klasična
gimnazija,
Ljubljana - Šentvid

Gimnazija
Kranj

II. Gimnazija
Maribor

1. Nagrada za izbor kvalitetne dijaške literarne ustvarjalnosti

DOMAČE VAJE. Literarni zbornik ŠKG, XCV, 2019

(Škofijska klasična gimnazija, Ljubljana - Šentvid)

Glavna urednica: Rebeka Šmit

Mentorica: Mateja Gomboc

2. Nagrada za izbor kvalitetnega dijaškega leposlovja

VNETLJIVO. Literarni zbornik Gimnazije Kranj

(Gimnazija Kranj)

Urednica: Bernarda Lenaršič

Sourednika: Erazem Baškovec, Hana Bujanović Kokot

3. Nagrada za dijaški literarni almanah

BESEDO POGOLTNEM CELO. Literarni zbornik, Maribor, april 2019

(II. Gimnazija Maribor)

Izbrala in uredila: Danica Križanič Müller

Založila: II. Gimnazija Maribor in MKUD Ivan Cankar

UTRINKI Z 32. SREČANJA ROŠEVI DNEVI 2019

PROGRAM

33. ROŠEVIH DNEVOV 2020

Celje, sreda, 18. marec 2020

- 10.00–10.15 **Zbor udeležencev na Osnovni šoli Frana Roša v Celju.**
- 10.30–13.30 Delavnici na Osnovni šoli Frana Roša, Celje:
Kdaj posveti svetilnik, literarno-vizualna delavnica za izbrane mlade avtorje z ilustratorjem ter avtorjem nemih knjig Damijanom Stepančičem,
Razvoj vrednot s pomočjo mladinske literature, delavnica za mentorje in urednike izbranih literarnih glasil s pisateljico Janjo Vidmar.
- 13.30–14.00 Kosilo.
- 14.00–14.45 **Predstavitve dela literarne, mentorske in uredniške delavnice** ter podelitev priznanj izbranim avtorjem in potrdil mentorjem za udeležbo v literarnih delavnicah.
- 15.00 Odhod s šole.
- 15.15 Obisk Roševe hiše.
- 16.15 **Odprtje 13. razstave najboljših glasil** z literarnimi prispevki osnovnošolcev in srednješolcev v Osrednji knjižnici Celje.
- 17.00 **SVET SE VRTI, A JAZ STOJIM**; osrednja prireditev s podelitvijo nagrad najboljšim avtorjem in priznanj najboljšim šolskim literarnim glasilom v dvorani Glasbene šole Celje.

Center za poezijo Tomaža Šalamuna, Cankarjeva 5, Ljubljana
četrtek, 19. marec 2020

17.30 **Branje finalistov po Roševih dnevih.**

Prestavljeno
in malo
drugače

PROGRAM

33. ROŠEVIH DNEVOV 2020 MED PANDEMIMO

Sreda, 20. maj 2020

ZOOM povabilo izbranim mentorjem, avtorjem in urednikom:

- 8.30–10.30 **Razvoj vrednot s pomočjo mladinske literature**, spletna delavnica za mentorje in urednike izbranih literarnih glasil s pisateljico Janjo Vidmar.
- 11.00–12.30 **Kdaj posveti svetilnik**, spletni pogovor za izbrane mlade avtorje z ilustratorjem ter avtorjem nemih knjig Damijanom Stepančičem